

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,
к.е.н., доцент

_____ **Ольга ГУБАРИК**
« ____ » _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему:
Удосконалення організаційних аспектів
формування показників фінансово-економічної безпеки

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Здобувач

Антон НЕДОКУС

Науковий керівник,
к.е.н., доцентка

Ольга ЧЕРНЕЦЬКА

науковий ступінь, посада

Дніпро – 2023

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет:** Обліку і фінансів**Кафедра:** Обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою**Освітньо-професійна програма:** «Облік і оподаткування»**Спеціальність:** 071 «Облік і оподаткування»**Рівень вищої освіти:** другий (магістр)**ЗАТВЕРДЖУЮ****Зав. кафедри** _____ **Ігор ПРИХОДЬКО**
« _____ » _____ 202__ р.**ЗАВДАННЯ****Недокус Антону Валерійовичу**

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення організаційних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки**Науковий керівник:** Чернецька Ольга Віталіївна, к.е.н., доцентка

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від 09 жовтня 2023 року № 3050**2. Термін подання здобувачем роботи:** 04 грудня 2023 р.**3. Вихідні дані до роботи:** Закони та Кодекси законів України, Національні Положення (стандарты) бухгалтерського обліку, наукові статті з проблематики формування показників фінансово-економічної безпеки підприємств, наукові тези, спеціалізовані інтернет-ресурси, облікові дані та звітність ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» м. Дніпро**4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)**Вступ. Теоретичні аспекти формування показників фінансово - економічної безпеки. Практичні аспекти формування показників фінансово - економічної безпеки. Напрямки оптимізації показників фінансово - економічної безпеки. Висновки і пропозиції.**5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**
Процес формування належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Методичні підходи до оцінки стану фінансово - економічної безпеки підприємства. Складові процесу оцінювання рівня фінансово - економічної безпеки суб'єкта підприємництва. Нормативно - правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва. Складові майна та капіталу ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Динаміка складових оборотних засобів ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Динаміка показників результативності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Аналітичне вирівнювання чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Показники фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових. Оцінка фактичного рівня окремих складових фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Показники ліквідності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Динаміка показників ліквідності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Економіко-математичне моделювання структури майна підприємства для оптимізації показників

його фінансово-економічної безпеки. Послідовність розробки стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретичні аспекти формування показників фінансово - економічної безпеки	Березень - квітень - травень 2023р.	
2.	Аналіз показників ефективності діяльності досліджуваного підприємства	Травень - червень 2023р.	
3.	Практичні аспекти формування показників фінансово - економічної безпеки	Липень - серпень 2023р.	
4.	Напрямки оптимізації показників фінансово - економічної безпеки	Вересень - жовтень 2023р.	
5.	Вступ	Листопад 2023	
6.	Висновки і пропозиції	Листопад 2023р.	
7.	Оформлення роботи	Листопад 2023р.	

Здобувач _____
(підпис)

Антон НЕДОКУС
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник _____
(підпис)

Ольга ЧЕРНЕЦЬКА
(прізвище та ініціали)

Зміст

РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	11
1.1. Сутність та значення оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва	11
1.2. Методичні підходи до оцінювання показників фінансово - економічної безпеки підприємства	15
1.3. Нормативно-правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва	19
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	24
2.1. Аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»	24
2.2. Організаційні аспекти формування фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових	30
2.3. Інформаційне забезпечення формування показників фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства	39
Висновки до розділу 2	41
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	44
3.1. Аналітичне забезпечення формування показників фінансово- економічної безпеки	44
3.2. Економіко-математичне моделювання показників фінансового стану суб'єкта підприємництва	48
3.3. Розробка стратегії оптимізації показників фінансово-	52

економічної безпеки

Висновки до розділу 3	54
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

РЕФЕРАТ

Тема: «Удосконалення організаційних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки»

Кваліфікаційна робота містить: 69 с., 10 рис., 6 табл., 61 літературне джерело.

Об'єкт дослідження є господарські операції, пов'язані з формуванням показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, організаційних та практичних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Метою роботи є наукове узагальнення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій з удосконалення організаційних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Методи дослідження - аналіз і синтез, опис та узагальнення, аналітичний інструментарій, методи інформаційного та економіко-математичного моделювання.

Досліджено сутність та значення оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва; розкрито методичні підходи до оцінювання показників фінансово - економічної безпеки підприємства; проаналізовано нормативно-правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва. Надано аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»; досліджено організаційні аспекти формування фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових; розкрито інформаційне забезпечення формування показників фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства. Досліджено аналітичне забезпечення формування показників фінансово-економічної безпеки; застосовано економіко-математичне моделювання показників фінансового стану суб'єкта підприємництва; запропоновано стратегію оптимізації показників фінансово-економічної безпеки.

Результати впроваджені в діяльність ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»м.Дніпро.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА, ПОКАЗНИКИ, СУБ'ЄКТ ПІДПРИЄМНИЦТВА, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Topic: "Improving organizational aspects of forming financial and economic security indicators"

The qualification work contains: 69 pages, 10 figures, 6 tables, 61 literary sources.

The object of the study is economic operations related to the formation of indicators of financial and economic security of the business entity.

The subject of the study is a set of theoretical, organizational and practical aspects of the formation of indicators of financial and economic security of the business entity.

The purpose of the work is the scientific generalization of the theoretical foundations and the development of practical recommendations for improving the organizational aspects of the formation of indicators of the financial and economic security of the business entity.

Research methods - analysis and synthesis, description and generalization, analytical tools, methods of informational and economic-mathematical modeling.

The essence and significance of the assessment of the state of financial and economic security of business entities have been studied; methodical approaches to the assessment of indicators of financial and economic security of the enterprise are revealed; the regulatory and legal regulation of the financial and security activity of the business entity is analyzed. An analysis of performance indicators of IZI PROJECT LLC was provided; the organizational aspects of the formation of financial and economic security of "IZI PROJECT" LLC in terms of its individual components were investigated; the information support for the formation of indicators of financial and economic security of the investigated enterprise is disclosed. Analytical support for the formation of indicators of financial and economic security was studied; applied economic-mathematical modeling of indicators of the financial state of the business entity; a strategy for optimizing financial and economic security indicators is proposed.

The results are implemented in the activities of LLC "IZI PROJECT" in Dnipro.

KEYWORDS

ORGANIZATIONAL ASPECTS, FINANCIAL AND ECONOMIC SECURITY, INDICATORS, BUSINESS SUBJECT, IMPROVEMENT

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Система менеджменту має будуватись виявленні загроз та своєчасному уникненню наслідків від них, в тому числі шляхом розробки превентивних заходів для сталого фінансового розвитку. Ефективність системи менеджменту залежить від управлінських дій відповідно до оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Будь-який суб'єкт підприємництва створюється для прибуткової діяльності з конкретною метою. Як правило, будь-який суб'єкт має бути стабільним з точки зору інвестиційної привабливості. Інвестори та бізнес-партнери оцінюють ділову привабливість з огляду на показники його фінансового стану. Сталий розвиток суб'єкта підприємництва передбачає досягнення необхідного рівня показників прибутковості та ефективності діяльності. Важливим є вибір оптимальної методики оцінки певних показників, що відповідають за рівень фінансово - економічної безпеки підприємства.

Фінансово-економічна безпека та критерії її оцінки були в колі уваги вчених Гавловської Н., Матюх С., Любохинець Л., Довгаль А., Пархоменко Н., Дубинської О., Копилук О. І., Тимчишина Ю. В., Музички О. М., Коптєвої Г.М. Корецької О. В. Коробцової Д. В. Кубай О. Г., Заставнюк О. А. та інших. Грунтовність та різноманітність досліджень вчених визначила актуальність теми кваліфікаційного дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є наукове узагальнення теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій з удосконалення організаційних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Для досягнення мети в кваліфікаційній роботі поставлені до вирішення наступні завдання:

- дослідити сутність та значення оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва;

- розкрити методичні підходи до оцінювання показників фінансово - економічної безпеки підприємства;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва;
- надати аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»;
- дослідити організаційні аспекти формування фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових;
- розкрити інформаційне забезпечення формування показників фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства;
- дослідити аналітичне забезпечення формування показників фінансово- економічної безпеки;
- застосувати економіко-математичне моделювання показників фінансового стану суб'єкта підприємництва;
- запропонувати стратегію оптимізації показників фінансово-економічної безпеки.

Об'єктом дослідження є господарські операції, пов'язані з формуванням показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційних та практичних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Методи дослідження. Кваліфікаційне дослідження було проведено завдяки методам аналізу і синтезу, опису та узагальнення. Ґрунтовно застосовано аналітичний інструментарій, методи інформаційного та економіко-математичного моделювання. Системний та логічний підхід дозволили запропонувати практичні рекомендації з удосконалення організаційних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки суб'єкта підприємництва.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці рекомендацій щодо удосконалення організаційних аспектів формування показників фінансово-економічної безпеки. В процесі проведеного дослідження було отримано результати, яким властива наступна наукова новизна:

удосконалено:

- методичні підходи до розрахунку інтегрального показника засобами дискримінантної фінансової моделі Альтмана, яка враховує 5 чинників впливу на фінансову стійкість суб'єкта підприємництва та допомагає вчасно зреагувати на ризики, пов'язані з можливим погіршенням показників фінансового стану;

- організаційні засади формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки в частині пропонованого алгоритму дій, якісною складовою якого є аналітичний інструментарій як на етапі планування, так і контролю за реалізацією стратегічного напрямку розвитку суб'єкта підприємництва;

дістало подальшого розвитку:

-аналітичний інструментарій формування показників фінансово-економічної безпеки засобами економіко-математичного моделювання, що дозволяє змодельовати структуру майна підприємства, на основі якої розраховані показники його фінансово-економічної безпеки будуть мати нормативне значення, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта підприємництва.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення, висновки та пропозиції було представлено для обговорення на I Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки» (м. Дніпро, ДДАЕУ, 26-27 жовтня 2023 р.).

Публікації. Основні положення кваліфікаційної роботи представлені у 2 наукових працях, зокрема, 1 наукова стаття – у фаховому виданні та 1 теза доповіді – у збірнику матеріалів науково-практичної конференції.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 61 найменування. Загальний обсяг роботи складає 69 сторінок комп'ютерного тексту, робота містить 6 таблиць та 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

1.1. Сутність та значення оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва

Сучасні умови підприємництва вимагають комплексного підходу до планування тактичних напрямків в контексті стратегічного плану забезпечення належного рівня фінансової та економічної безпеки шляхом релевантної реакції на загрози внутрішнього характеру, виклики внутрішнього бізнес - середовища, вимоги нормативно - регуляторної політики, ділову активність контрагентів та конкурентів тощо. Система менеджменту має будуватись виявленні загроз та своєчасному уникненню наслідків від них, в тому числі шляхом розробки превентивних заходів для сталого фінансового розвитку. Ефективність системи менеджменту залежить від управлінських дій відповідно до оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Проаналізуємо сутність та значення оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва.

Вчені Довгаль А. та Пархоменко Н. висловлюються, що «постійне підвищення ризику ведення господарської діяльності може сприяти значному зниженню рівня фінансового стану підприємства, а в майбутньому призвести до його банкрутства» [11]. На цьому також наголошує Меліхова Т.О., зокрема, на її думку, «у системі економічних інтересів підприємства найбільш значущим є його стабільне функціонування, що забезпечується стійким фінансовим станом, збільшенням прибутку та подальшим розвитком його діяльності» [26]. Ситник Н.С. наголошує, що «сьогодні фінансово-економічна ситуація в Україні вимагає динамічного зростання ролі управління діяльністю підприємства та визначення виважених кроків із боку

керівництва» [42]. Отже, вчені зазначають про складність ведення підприємницької діяльності в сучасних надскладних бізнес- умовах.

Дубинська О. наголошує, що «фінансовий стан відображає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал в побудові партнерських відносин та дає можливість оцінити здатність самого підприємства гарантувати економічні інтереси та його партнерів» [12]. Підтримуємо думку Ситник Н.С., що підприємницька діяльність потребує «визначення відповідної стратегії, що дасть змогу розвиватися підприємству в майбутньому, і пошуку інструментів та конкурентних переваг, які зможуть реагувати на зміни у зовнішньому середовищі» [42]. Сталий розвиток суб'єкта підприємництва передбачає досягнення необхідного рівня показників прибутковості та ефективності діяльності, які уособлюються в оцінці фінансово-економічної безпеки.

Фахівчиня Коробцова Д.В. наголошує, що «фінансово-економічна безпека підприємства, заснована на взаємозв'язку та дотриманні всіх принципів, що дозволяє підприємству бути стійким, адекватно реагувати на небезпеки та загрози, розвиватися та удосконалюватись» [20]. Ситник Н.С. відзначає, що «головна мета фінансової безпеки підприємства полягає у необхідності забезпечення гарантій для стабільного та максимально ефективного його функціонування та забезпечення необхідного потенціалу в майбутньому» [42]. Шило Ж. акцентує, що «утримуючи надійний рівень економічної безпеки, підприємство розширюватиме ринки збуту, залучатиме нових інвесторів, покращуватиме власний «імідж», що позитивно впливатиме на прибутковість, конкурентоспроможність та фінансові результати» [54]. Отже, процес формування належного рівня фінансово-економічної безпеки відіграє важливу роль в стратегічному розвитку суб'єктів підприємництва, що вимагає розробки релевантних тактичних шляхів для підвищення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу.

Підтримуємо думку Коробцової Д.В., що «головною метою забезпечення фінансової безпеки є гарантування стабільного та максимально

ефективного функціонування підприємства у поточному періоді та високий потенціал розвитку в майбутньому» [20]. Тому важливим є аналіз реального стану фінансової безпеки для потреб планування бізнесу. На цій думці акцентує увагу Кубай О. Г. та Заставнюк О. А., відзначаючи мету цього аналізу як «визначення рівня безпеки, виявлення ризиків, деструктивних чинників та загроз, формування оптимальної фінансової стратегії підприємства, спрямованої на досягнення його стійкості в короткостроковому та довгостроковому періоді» [22]. На цій же думці наголошує і Хижняк Ю.О., стверджуючи, що «важливо об'єктивно оцінити поточний рівень фінансової безпеки з метою її ефективного управління та попередження можливості виникнення внутрішніх та зовнішніх загроз» [49].

Узагальнення думок вчених щодо значення управлінських дій для забезпечення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу дозволили виокремити складові процесу формування належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва, наведені на рис. 1.1.

Як бачимо, для формування належного рівня фінансово-економічної безпеки важливим є окремі складові системи управління суб'єктів підприємництва. Зокрема, дослідження зовнішніх та внутрішніх чинників впливу на рівень платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу дозволить виявити взаємозв'язки між ними для усунення негативного впливу та підвищення позитивного впливу на ефективність підприємницької діяльності. Дослідження релевантних даних, що забезпечують платоспроможність та конкурентоспроможність суб'єкта підприємництва, які можна контролювати, дозволять розробити напрямки, за допомогою яких можна відкорегувати реальний стан бізнесу та спланувати подальші дії управлінського персоналу. Впровадження інноваційних технологій в діяльність суб'єкта підприємництва дозволить підвищити ефективність діяльності. Можливо, інноваційна діяльність збільшить витрати суб'єкта підприємництва, але забезпечить додатковий позитивний ефект в контексті

ділової активності підприємця та дозволить зайняти відповідну «нішу» в бізнес-середовищі.

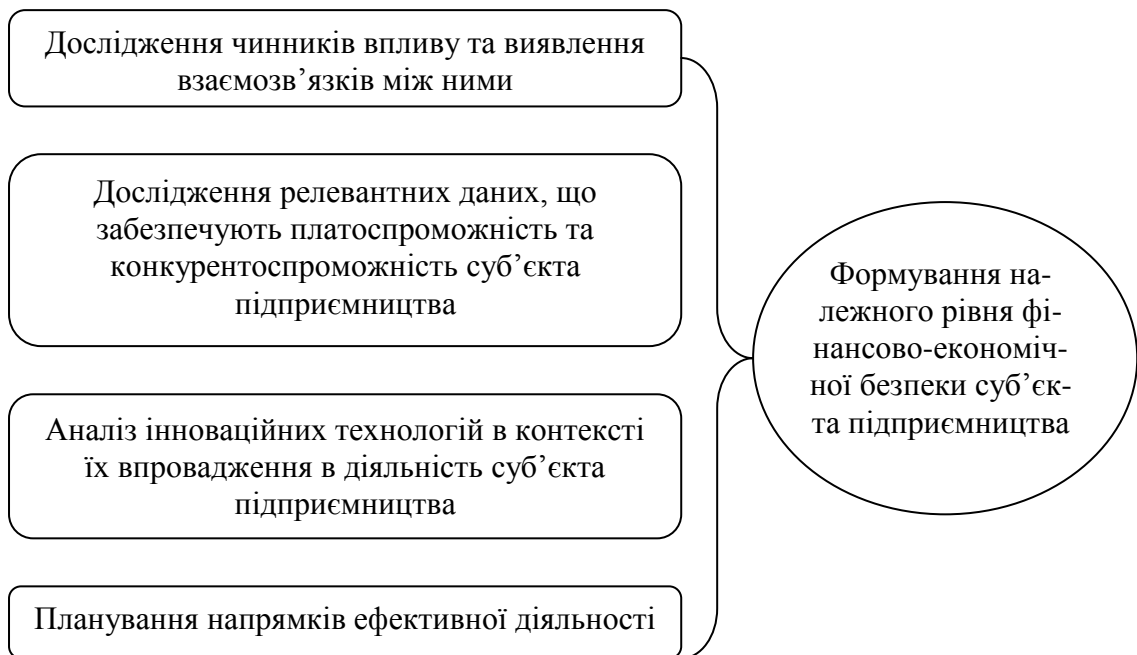

Рис. 1.1. Процес формування належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва

Джерело: побудовано за [42]

Таким чином, система менеджменту має будуватись виявленні загроз та своєчасному уникненню наслідків від них, в тому числі шляхом розробки превентивних заходів для сталого фінансового розвитку. Ефективність системи менеджменту залежить від управлінських дій відповідно до оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Сталий розвиток суб'єкта підприємництва передбачає досягнення необхідного рівня показників прибутковості та ефективності діяльності, які уособлюються в оцінці фінансово-економічної безпеки. Процес формування належного рівня фінансово-економічної безпеки відіграє важливу роль в стратегічному розвитку суб'єктів підприємництва, що вимагає розробки релевантних тактичних шляхів для підвищення платоспроможності та

конкурентоздатності бізнесу. Узагальнення значення управлінських дій для забезпечення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу дозволили виокремити складові процесу формування належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва.

1.2. Методичні підходи до оцінювання показників фінансово - економічної безпеки підприємства

Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва має важливе значення для процесу прийняття управлінських рішень в контексті забезпечення належного рівня платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу. Важливим є вибір оптимальної методики оцінки певних показників, що відповідають за рівень фінансово - економічної безпеки підприємства. Проаналізуємо методичні підходи до оцінювання показників фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва.

Підтримуємо думку фахівців Оришин Т.М., Крихівської Н.О. та Тягур С.І., що «оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємницьких одиниць є важливим завданням для забезпечення їх стійкого функціонування» [32]. Меліхова Т.О. висловлює думку, що «своєчасне діагностування зовнішніх та внутрішніх загроз для нівелювання їх негативного впливу забезпечується використанням оцінки рівня фінансової безпеки підприємства як основного елемента економічної безпеки» [26]. Шило Ж. наголошує, що «своєчасна оцінка економічної безпеки, дає спроможність швидко усунути різноманітні загрози, або пристосуватися до наявних умов, що забезпечує стабільну діяльність компанії» [54]. На думку Хижняк Ю.О., «достовірна та об'єктивна оцінка фінансової безпеки є визначальною для формування правильних висновків та прийняття адекватних управлінських рішень щодо підвищення ефективності діяльності підприємства» [49].

Дубинська О. наголошує, що «керуючись показниками фінансового стану підприємства та їх відповідністю нормативним значенням, вище керівництво має змогу приймати ефективні управлінські рішення, направлені на забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства» [12]. Отже, важливим є вибір оптимальної методики оцінювання з наявних підходів з огляду на особливості підприємницької діяльності, ресурси підприємства та ефективність їх використання, загрози і виклики зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища. Гавловська Н., Матюх С., Любохинець Л. стверджують, що «перелік індикаторів функціональних складових економічної безпеки визначається кожним підприємством самостійно залежно від його специфіки. Такий перелік відноситься до конфіденційної інформації має обмежено коло користувачів» [6]. На думку Ситник Н.С., «основними функціональними складниками є ефективність управління, платоспроможність і ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність та інвестиційна привабливість підприємства» [42].

Як стверджує Хижняк Ю.О., «важливим етапом у цьому процесі є вибір та формування системи показників, на базі яких буде проведена оцінка та надана характеристика стану фінансової безпеки підприємства» [49]. Підтримуємо цю думку, оскільки аналіз таких показників дозволяє «визначити наявний стан системи економічної безпеки, і це абсолютно логічно, оскільки розроблення подальших управлінських рішень і дій, базується на оцінюванні фактичного стану такої системи» [6]. На думку фахівців Будько О.В. та Спекової О.Р., оцінку фінансово-економічної безпеки «доцільно здійснювати за допомогою як традиційних методів аналізу фінансових результатів, так і моделей, у яких використовуються показники фінансових результатів» [3].

Вчені досліджують різноманітні методичні підходи до оцінки рівня фінансово-економічної безпеки, основні з яких наведено на рис. 1.2.

Рис. 1.2. Методичні підходи до оцінки стану фінансово - економічної безпеки підприємства [12, 26, 49]

Застосування методу інтегральних оцінок підтримують більшість фахівців. Зокрема, Хижняк Ю.О. зазначає, що цей метод дозволяє «інтегрувати певну сукупність показників в єдиний показник, що визначає рівень фінансової безпеки» [49]. Тому на думку вчених, це дає можливість «різні аспекти діяльності підприємства та прилаштувати вибраний метод під конкретне підприємство, тому інтегральний підхід до оцінки фінансової безпеки є актуальним для підприємств будь-якої галузі» [49].

Фахівці також відзначають необхідність математичного інструментарію. Ткаченко І.П., Кіланчук Ю.В., Педченко І.В. зауважують, що «для аналізу фінансової безпеки підприємства використовують математичний апарат на основі вибірки статистичних даних діяльності

підприємства» [46]. Проте фахівці попереджають про деякі обмеження, а саме «математична модель, яка побудована тільки на основі статистичних даних, здебільшого показує необхідні результати тільки під час використання великого обсягу цих даних» [46].

Вибір методичного підходу до оцінки стану фінансово - економічної безпеки підприємства виступає важливим завданням менеджерів, в тому числі на окремих етапах процесу оцінювання показників, які формують здатність суб'єкта підприємництва реагувати на виклики і загрози, а також забезпечувати високий рівень платоспроможності підприємства. Складові процесу оцінювання рівня фінансово - економічної безпеки суб'єкта підприємництва узагальнено на рис. 1.3.

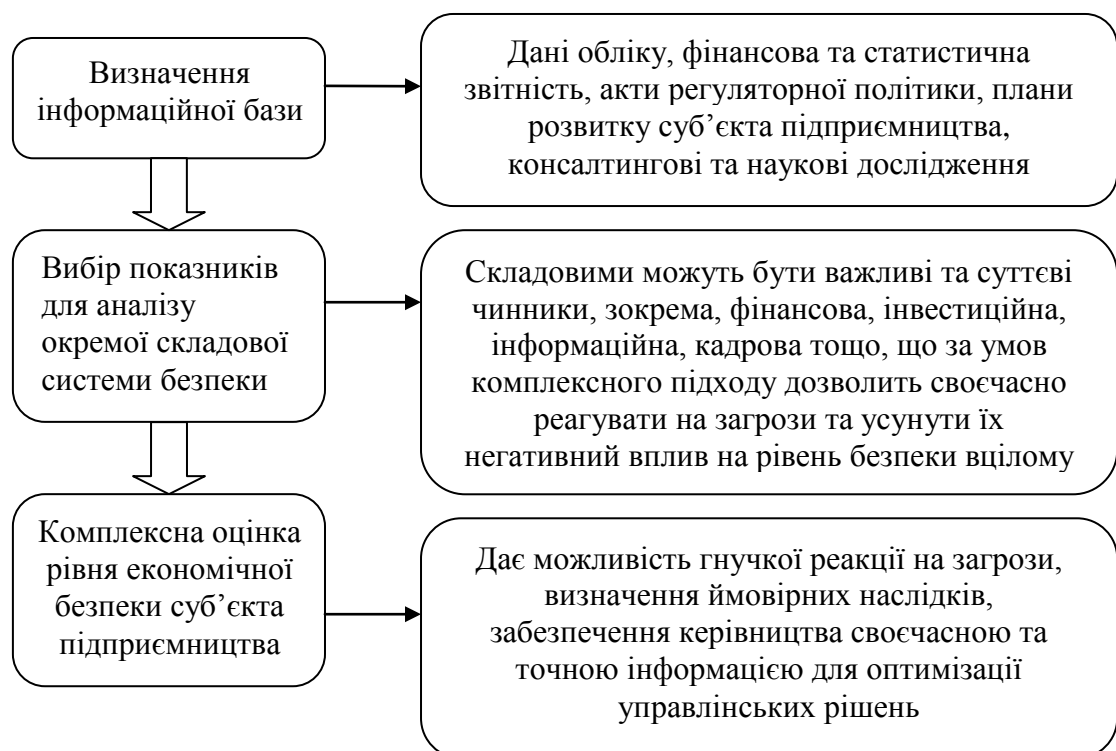

Рис. 1.3. Складові процесу оцінювання рівня фінансово - економічної безпеки суб'єкта підприємництва

Джерело: побудовано за [6, 54] та на основі власних спостережень автора

Таким чином, оцінка рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва має важливе значення для процесу прийняття управлінських рішень в контексті забезпечення належного рівня платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу. Важливим є вибір оптимальної методики оцінювання з наявних підходів з огляду на особливості підприємницької діяльності, ресурси підприємства та ефективність їх використання, загрози і виклики зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища. Вчені пропонують різноманітні методичні підходи, серед яких виділяють методу інтегральних оцінок із застосуванням математичного інструментарію. Вибір методичного підходу важливий на кожному з етапів процесу оцінювання показників, які формують здатність суб'єкта підприємництва реагувати на виклики і загрози, а також забезпечувати високий рівень платоспроможності підприємства.

1.3. Нормативно-правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва

Суб'єкти підприємництва будь-якої форми власності та будь-якої сфери діяльності виступають об'єктами регуляторної політики. Зовнішнє нормативно-правове регулювання здійснюється з метою захисту державою інтересів підприємців в контексті забезпечення ними необхідного рівня фінансово-безпечної діяльності. Такими інструментами державного захисту виступають Закони України, що регламентують безпеку країни в цілому та принципи безпечного підприємництва в країні для всіх бізнес-суб'єктів.

Регуляторна політика має на меті лише дотримання вимог щодо формування фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва, але й містить елементи підтримки бізнесу в контексті забезпечення необхідного рівня їх фінансово-економічної безпеки. Нормативно - правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва узагальнено на рис.

1.4.

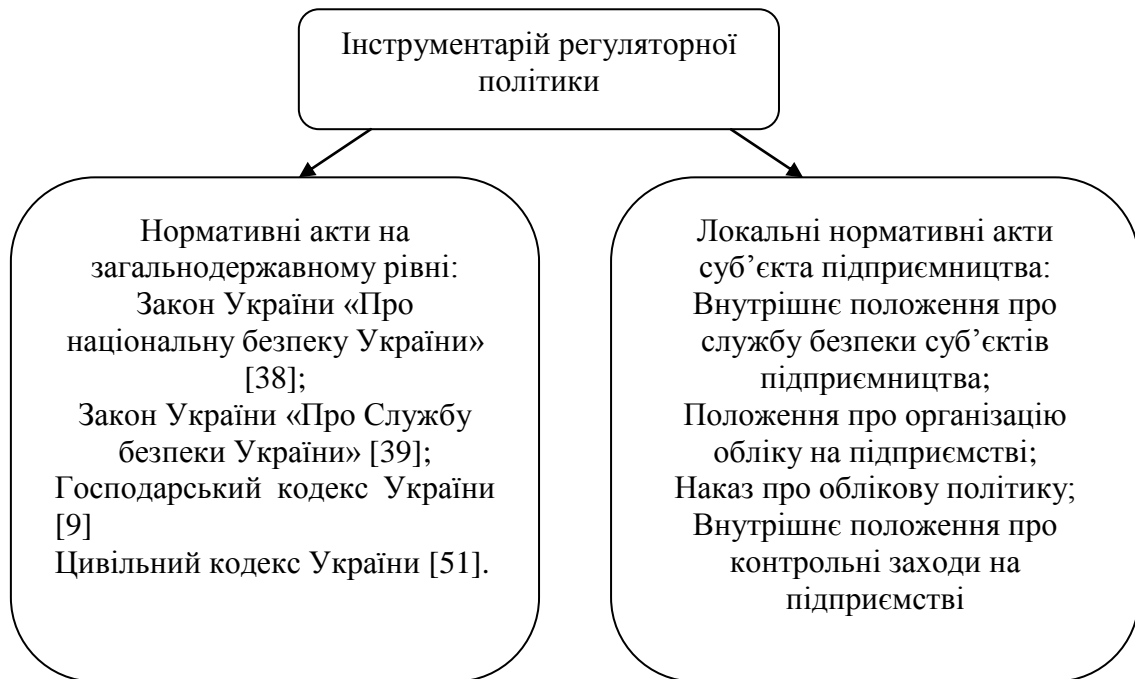

Рис. 1.4. Нормативно - правове регулювання фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва

Нормативними актами, що регулюють безпеку країни в цілому, виступають Закони України «Про національну безпеку України» [38] та «Про Службу безпеки України» [39], які визначають системний характер формування безпеки держави як сукупність фінансово-безпечної діяльності суб'єктів підприємництва в країні. Серед нормативних актів, що регулюють принципи безпечного підприємництва в країні для всіх бізнес-суб'єктів, слід виділити Господарський кодекс України [9] та Цивільний кодекс України [51].

Зовнішні акти регуляторної політики підприємство контролювати не може, тоді як внутрішнє нормативне забезпечення формується власноруч залежно від особливостей та потреб діяльності. Такими локальними актами виступають Внутрішнє положення про службу безпеки суб'єктів підприємництва, в тому числі за окремими складовими, зокрема, Внутрішнє Положення про фінансову безпеку, Внутрішнє Положення про інформаційну

безпеку тощо. Важливим інструментом формування належного рівня безпеки виступає інформаційний ресурс, який також потребує захисту від загроз, тому доцільним є розробка заходів захисту інформаційного контенту. Особливим інформаційним джерелом виступає система обліку на підприємстві, зокрема, фінансового, податкового та управлінського, тому потрібно приділити увагу розробці та подальшій реалізації Положення про організацію обліку на підприємстві, Наказ про облікову політику, Внутрішнє положення про контрольні заходи на підприємстві тощо.

Таким чином, регуляторна політика має на меті лише дотримання вимог щодо формування фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва, але й містить елементи підтримки бізнесу в контексті забезпечення необхідного рівня їх фінансово-економічної безпеки. Зовнішнє нормативно-правове регулювання здійснюється з метою захисту державою інтересів підприємців в контексті забезпечення ними необхідного рівня фінансово-безпечної діяльності. Такими інструментами державного захисту виступають Закони України, що регламентують безпеку країни в цілому та принципи безпечного підприємництва в країні для всіх бізнес-суб'єктів. Зовнішні акти регуляторної політики підприємство контролювати не може, тоді як внутрішнє нормативне забезпечення формується власноруч залежно від особливостей та потреб діяльності.

Висновки до розділу 1

1. Система менеджменту має будуватись виявленні загроз та своєчасному уникненню наслідків від них, в тому числі шляхом розробки превентивних заходів для сталого фінансового розвитку. Ефективність системи менеджменту залежить від управлінських дій відповідно до оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Сталий розвиток суб'єкта підприємництва передбачає досягнення необхідного рівня

показників прибутковості та ефективності діяльності, які уособлюються в оцінці фінансово-економічної безпеки. Процес формування належного рівня фінансово-економічної безпеки відіграє важливу роль в стратегічному розвитку суб'єктів підприємництва, що вимагає розробки релевантних тактичних шляхів для підвищення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу.

2. Узагальнення значення управлінських дій для забезпечення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу дозволили виокремити складові процесу формування належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Зокрема, дослідження зовнішніх та внутрішніх чинників впливу на рівень платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу дозволить виявити взаємозв'язки між ними для усунення негативного впливу та підвищення позитивного впливу на ефективність підприємницької діяльності. Дослідження релевантних даних, що забезпечують платоспроможність та конкурентоспроможність суб'єкта підприємництва, які можна контролювати, дозволять розробити напрямки, за допомогою яких можна відкорегувати реальний стан бізнесу та спланувати подальші дії управлінського персоналу. Впровадження інноваційних технологій в діяльність суб'єкта підприємництва дозволить підвищити ефективність діяльності.

3. Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва має важливе значення для процесу прийняття управлінських рішень в контексті забезпечення належного рівня платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу. Важливим є вибір оптимальної методики оцінювання з наявних підходів з огляду на особливості підприємницької діяльності, ресурси підприємства та ефективність їх використання, загрози і виклики зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища. Вчені пропонують різноманітні методичні підходи, серед яких виділяють методу інтегральних оцінок із застосуванням математичного інструментарію. Вибір методичного підходу важливий на кожному з етапів процесу оцінювання показників, які

формують здатність суб'єкта підприємництва реагувати на виклики і загрози, а також забезпечувати високий рівень платоспроможності підприємства.

4. Регуляторна політика має на меті лише дотримання вимог щодо формування фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва, але й містить елементи підтримки бізнесу в контексті забезпечення необхідного рівня їх фінансово-економічної безпеки. Зовнішнє нормативно-правове регулювання здійснюється з метою захисту державою інтересів підприємців в контексті забезпечення ними необхідного рівня фінансово-безпечної діяльності. Такими інструментами державного захисту виступають Закони України, що регламентують безпеку країни в цілому та принципи безпечного підприємництва в країні для всіх бізнес-суб'єктів. Зовнішні акти регуляторної політики підприємство контролювати не може, тоді як внутрішнє нормативне забезпечення формується власноруч залежно від особливостей та потреб діяльності.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО - ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

2.1. Аналіз показників ефективності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

Кваліфікаційне дослідження має прикладний характер, тому виконується за даними діючого суб'єкта підприємництва - товариства з обмеженою відповідальністю «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Зазначений суб'єкт підприємництва зареєстровано в ЄДРПОУ, зазначивши відповідних бенефіціарів, та суму статутного капіталу в розмірі 50000 грн. Основним видом діяльності за класифікацією КВЕД зазначено код 46.90, що передбачає неспеціалізовану гуртову торгівлю. Підприємство також займається виробництвом будівельних конструкцій (код КВЕД 25.11), будівельно-монтажними роботами (код КВЕД 43.29) та іншими будівельними роботами (код КВЕД 43.99).

Діяльність ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» ведеться в місті Дніпро завдяки керівництву загальних зборів на чолі з керівником Батуліною Анастасією Іванівною. Підприємство є платником податку на прибуток, з анульованим свідоцтвом платника ПДВ. В наявності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є обладнання для торгівельної та виробничої діяльності. Приміщення офісу та складів використовуються на умовах договору оренди. До роботи активно залучаються фізичні особи на умовах цивільно-правових відносин, оформлених документально.

Діяльність будь-якого суб'єкта підприємництва пов'язана з використанням певних ресурсів. Завдяки оптимальним управлінським рішенням ці ресурси можуть використовуватись ефективно, що забезпечуватиме перевищення суми фінансового результату діяльності над витратами на здійснення діяльності в сумі прибутку, який виступає об'єктом

оподаткування. Проаналізуємо показники ефективності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за період 2018 – 2022рр.

Таблиця 2.1

Складові майна та капіталу ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношення у % 2022 р. до 2018 р.
Майно - усього	2116	2340	2563	2640	2753	130,10
Необоротні активи	1296	1490	1714	1971	1998	154,17
Основні засоби та інші МНА	1231	1423	1643	1891	1903	154,59
Нематеріальні активи	65	67	71	80	95	146,15
Оборотні активи	820	850	849	669	755	92,07
Виробничі запаси, готова продукція, товари	189	212	221	181	201	106,57
Поточна дебіторська заборгованість	492	510	509	401	480	97,56
Гроші та їх еквіваленти	139	127	119	87	74	53,08
Капітал- усього	2116	2340	2563	2640	2753	130,10
Власний капітал	50	50	50	50	50	100,00
Зареєстрований (пайовий) капітал	50	50	50	50	50	100,00
Зобов'язання і забезпечення	2066	2290	2513	2590	2703	130,83
Поточні зобов'язання	2066	2290	2513	2590	2703	130,83
Поточна кредиторська заборгованість	2066	2290	2513	2590	2703	130,83

Дані таблиці 2.1 показують, що за аналізований період 2018-2022рр. динаміка зміни вартості майна та джерел його утворення в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» має позитивну тенденцію, зокрема, підвищення вартості майна склало 30%. Ця тенденція зумовлена змінами складових майна та капіталу. Майно є активною частиною наявних ресурсів суб'єкта підприємництва, яке включає в себе необоротну та оборотну складову, які беруть участь в діяльності виробництва різними шляхами. На рис. 2.1. наведено динаміку

питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Як бачимо з рис.2.1, розмір питомої ваги за досліджуваний період коливається від 61,2 до 72,6%. Така структура майна свідчить про високий рівень технічного забезпечення діяльності суб'єкта підприємництва та його якісний стан, що відповідним чином забезпечує ефективність діяльності внаслідок використання високотехнологічної техніки чи обладнання.

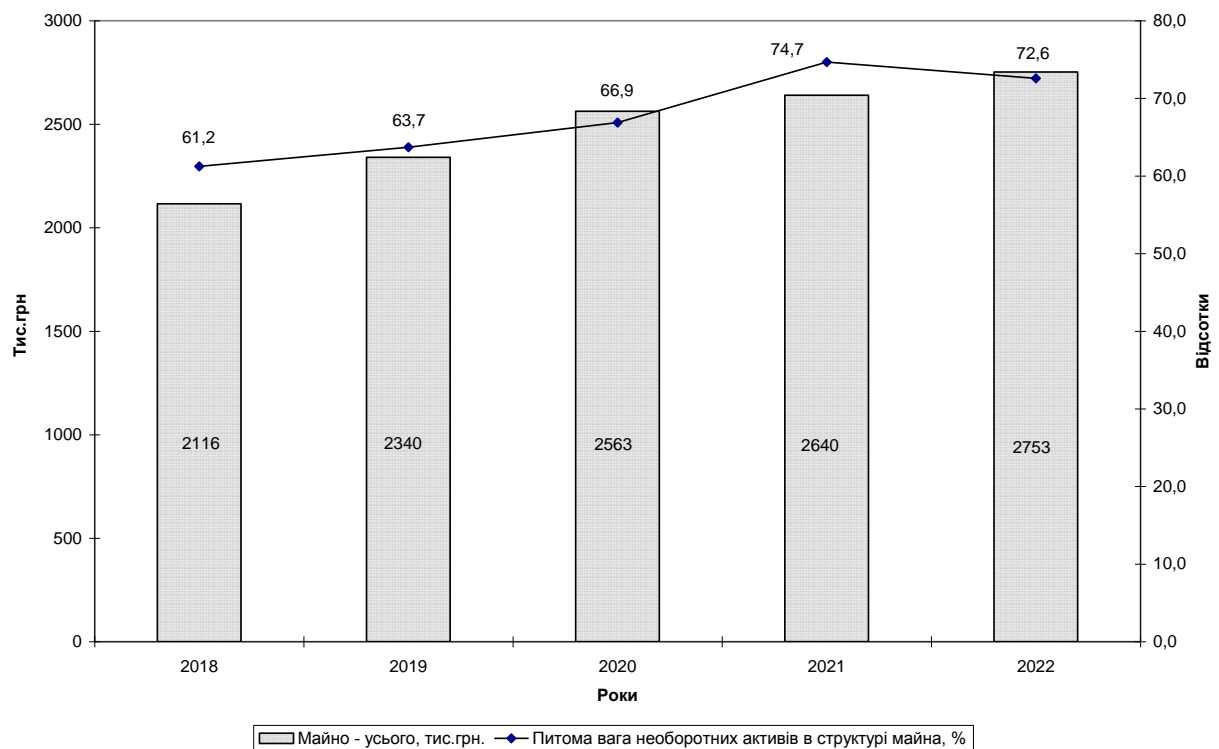

Рис. 2.1. Динаміка питомої ваги необоротних активів в структурі майна ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

В структурі необоротних активів значну питому вагу, як правило, складають основні засоби та інші необоротні малоцінні активи. Зокрема, зміна їх вартості складає 54,59%. Вартість ліцензій на здійснення діяльності, права користування певним програмним забезпеченням також має позитивну тенденцію зміни - 46,15%.

В процесі діяльності активно використовується оборотна частина майна. Вартість оборотних активів ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний

період зменшилась на 8%. В структурі оборотних активів ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» наявні виробничі запаси, готова продукція, поточна дебіторська заборгованість, гроші та їх еквіваленти. Динаміку зміни складових оборотних активів наведено на рис. 2.2.

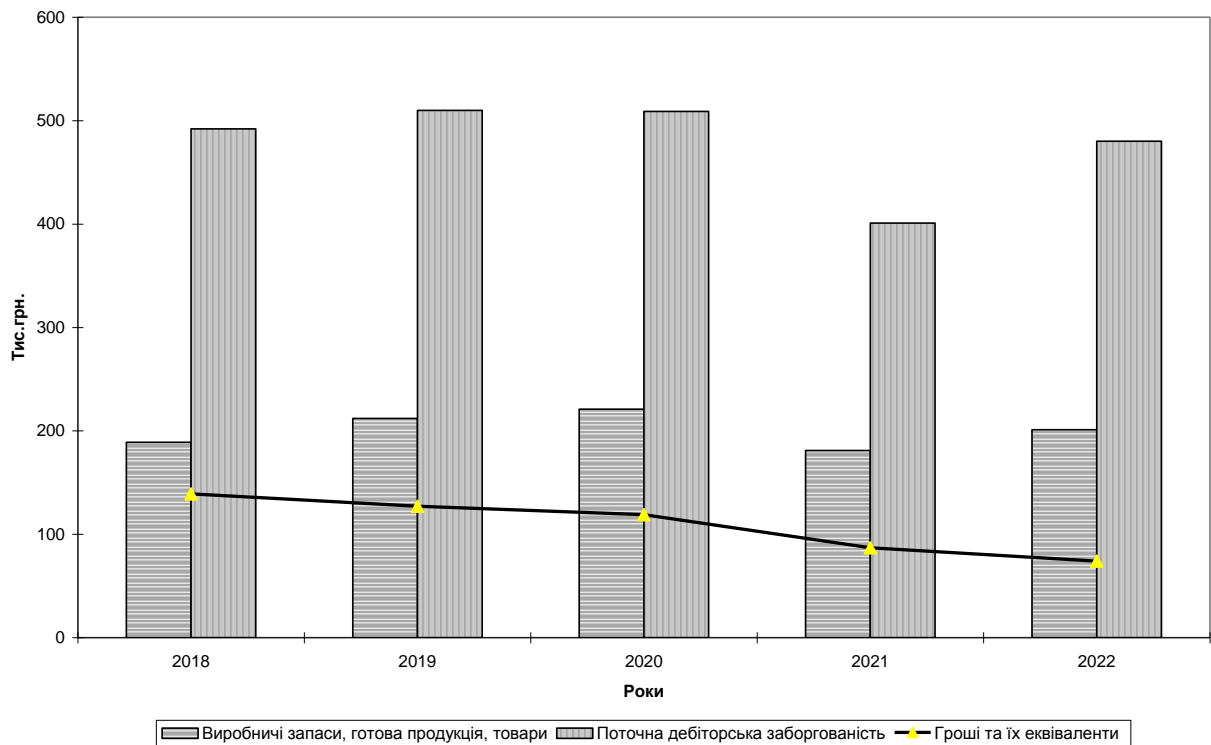

Рис. 2.2. Динаміка складових оборотних засобів ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

Всі показники мають коливання, зокрема, вартість виробничих запасів та готової продукції збільшилась на 6,57%, сума дебіторської заборгованості зменшилась на 2,44%, тоді як наявність грошей та їх еквівалентах в розпорядження ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» зменшилась суттєво – майже в 2 рази.

Аналіз джерел утворення майна ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» показав незначні зміни за окремими складовими. Сума капіталу залишилась незмінною, водночас, сума кредиторської заборгованості підвищилась на 30%. Цей показник є релевантним сумі наявних грошових коштів, оскільки

зменшення грошових коштів негативним чином відобразилось на платоспроможності суб'єкта підприємництва, і зумовило збільшення кредиторської заборгованості.

Платоспроможність суб'єктів підприємництва залежить від результативності діяльності, зокрема, суми доходів від реалізації, витрат діяльності та чистого прибутку. Динаміку показників результативності діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка показників результативності діяльності ТОВ «ІЗІ
ПРОДЖЕКТ»

Показник	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відношен ня у % 2022 р. до 2018 р.
Виручка від реалізації товарів, тис. грн	3427	3589	3679	3971	3986	116,31
Операційні витрати, тис. грн., у тому числі:						
а) собівартість реалізованих товарів	2475,0	2583,0	2804,0	2856,0	2901,0	117,21
б) інші операційні витрати	387,0	398,0	512,0	534,0	597,5	154,39
Валовий прибуток, тис. грн.	565	608	363	581	487,5	86,28
Валовий прибуток в % до виручки від реалізації товарів	16,5	16,9	9,9	14,6	12,2	-4,3
Фінансовий результат до оподаткування, тис грн.	565,0	608,0	363,0	581,0	487,5	86,3
Чистий прибуток, тис грн	463,3	498,6	297,7	476,4	399,8	86,3
Чистий прибуток у % до виручки від реалізації товарів	13,5	13,9	8,1	12,0	10,0	-3,5

Дані таблиці 2.2 свідчать про підвищення суми доходу від реалізації товарів на 16,31% з одночасним збільшенням собівартості реалізації на 17,21%. Водночас інші операційні витрати підвищились в 1,5 рази, що зумовило зниження показника валового прибутку на 13,72%. Питома вага суми валового прибутку в структурі виручки від реалізації товарів за аналізований період 2018-2022рр. коливається в межах 9,9%-16,9%, зміна

відносного показника складає 4,3 в.п. в сторону зменшення. Вцілому показник чистого прибутку зменшився на 13,7%, на що негативним чином вплинули чинники зовнішнього бізнес-середовища, зокрема пандемія Covid-19, воєнні дії в країні.

Діаграму зміни показника чистого прибутку досліджуваного суб'єкта підприємництва наведено на рис. 2.3.

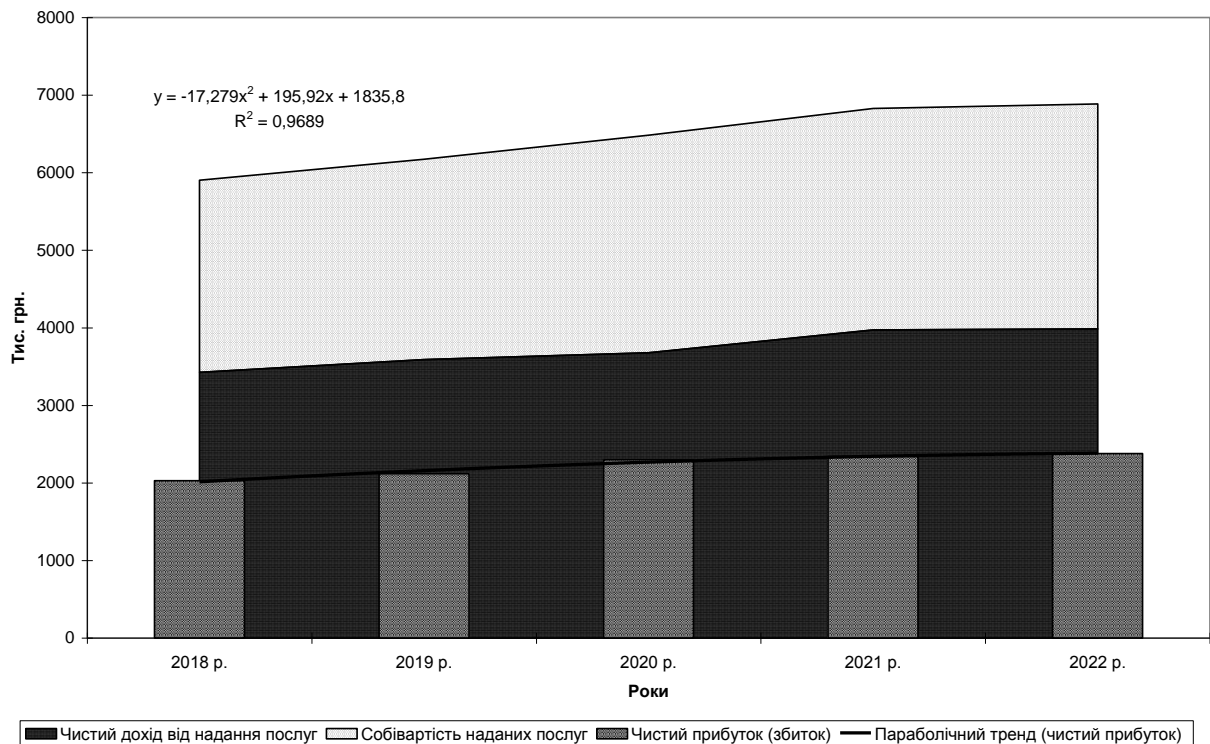

Рис. 2.3. Аналітичне вирівнювання чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

Аналітичне вирівнювання чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» здійснено за допомогою параболічного тренду з коефіцієнтом апроксимації 0,97, що підвищує вірогідність показників рівняння тренду. Отже, щорічна зміна показника чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний період складає 195,92 тис.грн.

Таким чином, ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». зареєстровано в ЄДРПОУ з основним видом діяльності за КВЕД 46.90, що передбачає неспеціалізовану

гуртову торгівлю. Підприємство є платником податку на прибуток, з анульованим свідоцтвом платника ПДВ. В наявності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є обладнання для торгівельної та виробничої діяльності. За аналізований період 2018-2022рр. динаміка зміни вартості майна та джерел його утворення в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» має позитивну тенденцію. Вартість оборотних активів ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний період зменшилась на 8%. Сума капіталу залишилась незмінною, водночас, сума кредиторської заборгованості підвищилась на 30%. Дані аналізу свідчать про підвищення суми доходу від реалізації товарів на 16,31% з одночасним збільшенням собівартості реалізації на 17,21%. Водночас інші операційні витрати підвищились в 1,5 рази, що зумовило зниження показника валового прибутку на 13,72%. Щорічне зменшення показника чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний період складає 195,92 тис.грн.

2.2. Організаційні аспекти формування фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових

Показники фінансово-економічної безпеки тісно пов'язані з організацією облікового та аналітичного забезпечення, а також контрольних заходів для цілей управління. Проаналізуємо організаційні аспекти формування фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ».

Облікове забезпечення бізнес-процесів досліджуваного підприємства ведеться за допомогою комп'ютерної програми «BAS – Бухгалтерія». Податкова та фінансова звітність передається до органів податкового контролю та статистичного забезпечення в режимі комп'ютерної програми «Med.os». В штаті ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є бухгалтер, який виконує посадові функції обліковця – податківця. Функції з аналітики даних та контрольні процедури здійснює керівник завдяки налагодженій обліковій політиці. Розроблений наказ про облікову політику покладено в основу

налаштувань програмного бухгалтерського забезпечення «BAS – Бухгалтерія». Підприємство не є платником податку на прибутку, а також не вираховує податкові різниці, оскільки відповідно до ПКУ належить до середніх суб'єктів підприємництва. Фінансова звітність формується в повному складі та подається до органів статистики за результатами роботи за рік. В податкову службу періодично здається Декларація з податку на прибуток. Податки підприємство сплачує своєчасно.

В досліджуваному підприємстві ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» діяльність здійснюється достатньо ефективно, з отриманням прибутку. Водночас спостерігаються переважаючі темпи зростання операційних витрат над темпами зростання виручки від реалізації за період 2018-2022рр., що зумовлює зниження суми прибутку. Зазначена тенденція зміни зумовлює необхідність уваги до забезпечення необхідного рівня фінансово-економічної безпеки. Проаналізуємо формування фінансово-економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових.

Аналіз стану економічної безпеки досліджуваного суб'єкта підприємництва розпочнемо з розрахунку фінансової складової. Для розрахунку показника фінансової безпеки використовується певна методика на основі даних фінансової звітності (Балансу – Звіту про фінансовий стан) за окремими формулами:

1. $\pm E_c$ - сума власних оборотних ресурсів для покриття витрат,

BK - сума власного капіталу;

A_1 - вартість необоротних активів;

Z - вартість виробничих запасів.

$$E_c = BK - A_1 \quad (2.1)$$

$$\pm E_c = E_c - Z \quad (2.2)$$

Розрахунок за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році:

$$E_c = 50 - 1998 = -1948$$

$$\pm E_c = -1948 - 201 = -2149$$

2. $\pm E_T$ - сума власного та залученого ресурсу,

K - короткострокові кредити банку.

$$\pm E_T = (E_c + K) - Z \quad (2.3)$$

Розрахунок:

$$\pm E_T = (-2149 + 0) - 201 = -2350$$

3. $\pm E_H$ - сума власних оборотних коштів та кредитів банку,

K - короткострокові кредити банку,

K_T - довгострокові кредити банку.

$$\pm E_H = (E_c + K + K_T) - Z \quad (2.4)$$

Розрахунок:

$$\pm E_H = (-2149 + 0 + 0) - 201 = -2350$$

Порівняння з інтервалом допустимих значень дає можливість стверджувати про критичний рівень з умовним значенням 1.

Показник кадрової безпеки розраховується за формулою

$$K_{\text{кб}} = 0,25 \times K_n + 0,2 \times K_g + 0,35 \times \Phi_o + 0,2 \times \Phi_{\text{ю}} \quad (2.5)$$

в розрізі наступних складових:

$$K_{\text{П}} = \frac{\sum \mathcal{C}_3}{\mathcal{C}} \quad (2.6)$$

де:

$K_{\text{П}}$ - коефіцієнт плинності кадрового складу;

\mathcal{C}_3 - кількість працівників, звільнених за аналізований період;

\mathcal{C} - загальна кількість працівників суб'єкта підприємства.

Розрахунок за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році:

$K_{\text{П}} = \frac{1}{9} = 0,01$ - розраховане значення означає задовільний рівень

(відповідає умовному значенню 3).

$$K_{\text{в}} = \frac{\mathcal{C}_в}{\mathcal{C}} \quad (2.7)$$

де:

K_{ϕ} - коефіцієнт фізичного старіння кадрового складу;

де $Ч_{\phi}$ – кількість працівників віком понад 60 років;

$Ч$ - загальна кількість працівників суб'єкта підприємництва.

Розрахунок:

$K_{\phi} = \frac{1}{9} = 0,01$ - розраховане значення означає задовільний рівень

(відповідає умовному значенню 3).

$$\Phi_{\phi} = \frac{OЗ}{Ч} \quad (2.8)$$

де:

Φ_{ϕ} - показник фондоозброєності кадрового складу;

$OЗ$ - вартісний показник наявних основних засобів;

$Ч$ - загальна кількість працівників суб'єкта підприємництва.

Розрахунок:

$\Phi_{\phi} = \frac{OЗ}{Ч} = 1903/9 = 211,44$ - розраховане значення означає задовільний

рівень (відповідає умовному значенню 3).

$$\Phi_{\text{но}} = \frac{OЗ_{\text{нв}}}{Ч} \quad (2.9)$$

де:

$\Phi_{\text{но}}$ - коефіцієнт фондоозброєності кадрового складу основними фондами невиробничого призначення;

$OЗ$ - вартісний показник наявних основних засобів невиробничого призначення;

$Ч$ - загальна кількість працівників суб'єкта підприємництва.

$\Phi_{\text{но}} = \frac{OЗ}{Ч} = 0/9 = 0$ - розраховане значення означає критичний рівень

(відповідає умовному значенню 1).

Інтегральний показник кадрової безпеки за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році складає:

$$K_{\text{кб}} = 0,25 \times 3 + 0,2 \times 3 + 0,35 \times 3 + 0,2 \times 1 = 2,61$$

Показник інформаційно - комунікативної безпеки розраховується за формулою

$$K_{\text{іб}} = K_n \times K_c \times K_t \quad (2.10)$$

в розрізі наступних складових:

$$K_n = \frac{K_z}{K_{zp}} \quad (2.11)$$

де:

K_n - рівень повноти обсягу інформаційного забезпечення;

K_z - обсяг інформаційного забезпечення, яке є в розпорядження менеджерів підприємства;

K_{zp} - обсяг інформаційного забезпечення, який є необхідним для оптимізації управлінських рішень.

Розрахунок за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році:

$$K_n = \frac{K_z}{K_{zp}} = \frac{80\%}{100\%} = 0,8$$

$$K_c = \frac{K_{nc}}{K_{ncp}} \quad (2.12)$$

де:

K_c - коефіцієнт нерелевантного інформаційного забезпечення;

K_{nc} - кількість незалежних підтверджень доцільності розроблених і реалізованих управлінських рішень;

K_{ncp} - загальна кількість незалежних підтверджень щодо інформаційного забезпечення.

Розрахунок:

$$K_c = \frac{K_{nc}}{K_{ncp}} = \frac{80\%}{100\%} = 0,8$$

$$K_t = \frac{K_p}{K_z} \quad (2.13)$$

де:

K_T - коефіцієнт підтвердження точності інформаційного забезпечення;
 K_p - обсяг релевантного інформаційного забезпечення;
 K_3 - обсяг інформаційного забезпечення, яке є в розпорядженні менеджерів підприємства.

$$K_T = \frac{K_p}{K_3} = \frac{60\%}{80\%} = 0,75$$

$K_{i6} = 0,8 \times 0,8 \times 0,75 = 0,48$ - розраховане значення означає середній рівень (відповідає умовному значенню 2).

Показник інтелектуально - технологічної безпеки розраховується за формулою:

$$K_{it} = 0,5 \times K_{kv} + 0,25 \times K_{io} + 0,25 \times K_d \quad (2.6)$$

де:

K_{kv} - кваліфікація фахівців суб'єкта підприємництва;
 K_{io} - інтелектуальноозброєність суб'єкта підприємництва;
 K_d - показник доходності інтелектуальної власності суб'єкта підприємництва.

$$K_{kv} = \frac{\sum_{i=1}^n O}{Ч}, \quad (2.14)$$

де:

K_{kv} - кваліфікація фахівців суб'єкта підприємництва;
 $\sum_{i=1}^n O$ - кількість фахівців суб'єкта підприємництва з вищою освітою;
 $Ч$ - загальна кількість працівників суб'єкта підприємництва.

Розрахунок за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році:

$K_{kv} = \frac{7}{9} = 0,77$ - розраховане значення означає задовільний рівень (відповідає умовному значенню 4).

$K_d = 0$ - умовне значення означає критичний рівень.

$$K_{it} = 0,5 \times 4 + 0,25 \times 1 + 0,25 \times 0 = 2,0$$

Показник корпоративно - правової безпеки розраховується за формулою

$$K_{\text{кпб}} = 0,25 \times K_{\text{с.ар.}} + 0,25 \times K_{\text{вю}} + 0,25 \times K_{\text{ш}} + 0,25 \times K_{\text{в.юр.}} \quad (2.15)$$

в розрізі наступних складових:

$K_{\text{с.ар.}}$ - відношення кількості судових справ до загальної кількості договорів суб'єкта підприємництва;

$K_{\text{вю}}$ - відношення кількості виграних позовів до загальної кількості судових справ суб'єкта підприємництва;

$K_{\text{ш}}$ - відношення суми штрафних санкцій до загальної вартості кредиторської заборгованості суб'єкта підприємництва;

$K_{\text{в.юр.}}$ - відношення суми витрат на юридичні послуги до загальної суми витрат суб'єкта підприємництва.

Розрахунок за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році:

$K_{\text{с.ар.}} = 2/156 = 0,01$ - розраховане значення означає абсолютний рівень (відповідає умовному значенню 3);

$K_{\text{вю}} = 2/2 = 1$ - розраховане значення означає абсолютний рівень (відповідає умовному значенню 3);

$K_{\text{ш}} = 5,2/2703 = 0,002$ - розраховане значення означає абсолютний рівень (відповідає умовному значенню 3);

$K_{\text{в.юр.}} = 57/2901 = 0,02$ - розраховане значення означає критичний рівень (відповідає умовному значенню 1);

$$K_{\text{кпб}} = 0,25 \times 3 + 0,25 \times 3 + 0,25 \times 3 + 0,25 \times 1 = 2,5$$

Показник силової безпеки розраховується за формулою:

$$K_{\text{с}} = 0,5 \times K_{\text{в.ох.}} + 0,5 \times K_{\text{сб}} \quad (2.16)$$

де:

$K_{\text{в.ох.}}$ - відношення витрат на охорону суб'єкта підприємництва до загальної суми витрат,

K_{cb} - коефіцієнт забезпеченості працівників суб'єкта підприємництва службою охорони.

Розрахунок за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 році:

$K_{в.ох.} = 80 / 2901 = 0,28$ - розраховане значення означає абсолютний рівень (відповідає умовному значенню 3);

$K_{cb} = 1$ - розраховане значення означає абсолютний рівень (відповідає умовному значенню 3).

$$K_c = 0,5 \times 3 + 0,5 \times 3 = 3$$

Показники фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових узагальнено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Показники фінансово- економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в розрізі окремих її складових

Назва складової економічної безпеки	Максимальний рівень показника	Фактичний рівень досліджуваного підприємства	Відношення фактичного рівня до максимального, %
Фінансова	5	1	20,00
Кадрова	4	2,61	65,25
Інформаційно-комунікативна	3	2	66,67
Інтелектуально-технологічна	4	2	50,00
Корпоративно - правова	3	2,5	83,33
Силова	3	3	100,00

Порівняння фактичного рівня окремих складових фінансово- економічної безпеки з нормативним рівнем візуалізовано на рис. 2.4.

Як бачимо з наведених розрахунків, лише силова складова безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» відповідає нормативному значенню завдяки повноцінним заходам щодо охорони суб'єкта підприємництва. Дотримання вимог регуляторної політики відповідає майже в повному обсязі нормативному значенню, відхилення від норми зумовила незначна сума

витрат на юридичний супровід діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Достатній рівень регуляторної дисципліни впливає на показники кадрової, інформаційно-комунікативної та інтелектуально технологічної складової, розраховану значення яких відповідають задовільному рівню. Суттєве відхилення від нормативного значення спостерігаємо при аналізі фінансової складової, що вимагає подальшого дослідження чинників впливу на показники фінансового стану ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» та розробки відповідних управлінських рішень щодо усунення виявлених недоліків та нівелювання негативного впливу чинників.

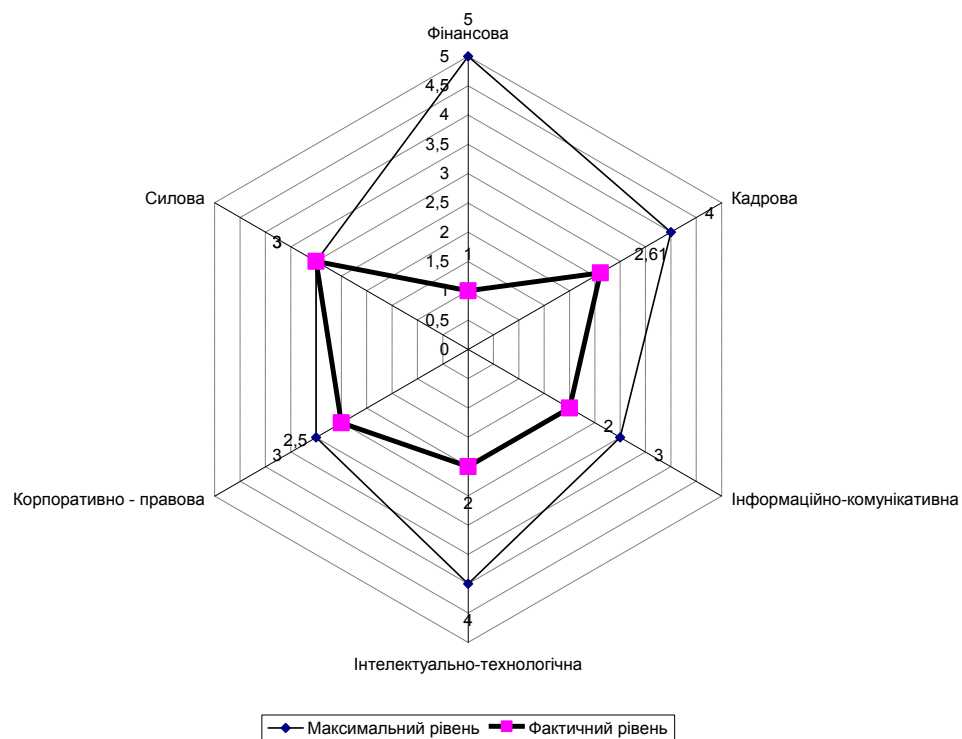

Рис. 2.4. Оцінка фактичного рівня окремих складових фінансово-економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

Таким чином, показники фінансово-економічної безпеки тісно пов'язані з організацією облікового та аналітичного забезпечення, а також контрольних заходів для цілей управління. Облікове забезпечення бізнес-процесів досліджуваного підприємства ведеться за допомогою комп'ютерної програми «BAS – Бухгалтерія» та «Med.ос». В штаті ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є бухгалтер, який виконує посадові функції обліковця – податківця. Функції з

аналітики даних та контрольні процедури здійснює керівник. Наведені розрахунки свідчать, що лише силова складова безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» відповідає нормативному значенню завдяки повноцінним заходам щодо охорони суб'єкта підприємництва. Достатній рівень регуляторної дисципліни впливає на показники кадрової, інформаційно-комунікативної та інтелектуально технологічної складової, розраховане значення яких відповідають задовільному рівню. Суттєве відхилення від нормативного значення спостерігаємо при аналізі фінансової складової, що зумовлює подальший напрям кваліфікаційного дослідження.

2.3. Інформаційне забезпечення формування показників фінансово-економічної безпеки досліджуваного підприємства

В товаристві з обмеженою відповідальністю «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» інформаційним джерелом для формування показників фінансово-економічної безпеки є дані фінансового, податкового та управлінського обліку, дані фінансової, податкової та статистичної звітності. Фінансовий облік є основою для формування показників фінансової, податкової та статистичної звітності; на основі податкового обліку розраховується сума податкового зобов'язання з податків та зборів; управлінський облік містить аналітичні дані на підставі даних фінансового обліку.

Для формування облікових даних в досліджуваному підприємстві застосовується комп'ютерна програма «BAS – Бухгалтерія». В цій програмі формуються первинні документи, які є підставою для відображення інформації про бізнес-процеси в системі обліку на відповідних рахунках обліку. Інформація про бізнес-процеси узагальнюється у відповідних регістрах за окремими обліковими групами в розрізі рахунків. Отже, за потреби комп'ютерна програма сформує оборотно-сальдову відомість як цілому по підприємству, так і за окремим бухгалтерським рахунком. Також

комп'ютерна програма дозволяє налаштувати аналітику даних відповідно до потреб управління, тому можна сформувати детальні дані в розрізі окремої облікової групи.

Дані «BAS – Бухгалтерія» є основою для складання фінансової, податкової та статистичної звітності. Ці облікові дані експортуються в комп'ютерну програму «Med.ос», яка дає можливість підписувати ці звіти кваліфікованим електронним підписом та відправляти в податкову службу та органи статистики. Досліджуване підприємство є платником податку на прибуток, тому періодично здає Податкову декларацію з податку на прибуток. В кінці року разом з цією формою податкової звітності здається фінансова звітність.

Управлінський облік в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» налагоджений завдяки комп'ютерній систематизації облікових даних. Дані з облікової програми можуть давати аналітику, необхідну для прийняття управлінських рішень. Також аналітичні процедури здійснює керівник в комп'ютерному середовищі Excel. В цілому аналітичні процедури спрямовані на аналіз грошових надходжень від погашення дебіторської заборгованості та логістичні витрати, пов'язані з закупівлею та збутом цінностей. Дані аналізу беруться до уваги при розробці управлінських рішень, що відповідним чином впливає на рівень фінансово-економічної безпеки.

Контрольні процедури в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» здійснюються керівником і призначені для контролю за реалізацією розроблених управлінських рішень. В цілому контрольні дії спрямовані на збереження цінностей на складах завдяки інвентаризації, а також на контроль погашення дебіторської заборгованості та сплати податкових зобов'язань. Результати проведеного контролю враховуються при корегуванні управлінських рішень та розробці подальших дій в контексті стратегії розвитку суб'єкта підприємництва.

Таким чином, в досліджуваному ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» інформаційним джерелом для формування показників фінансово-економічної

безпеки є дані фінансового, податкового та управлінського обліку, дані фінансової, податкової та статистичної звітності. Комп'ютерна програма «BAS – Бухгалтерія» дозволяє налаштувати аналітику даних відповідно до потреб управління, тому можна сформулювати детальні дані в розрізі окремої облікової групи. Управлінський облік в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» налагоджений завдяки комп'ютерній систематизації облікових даних. Вцілому аналітичні процедури спрямовані на аналіз грошових надходжень від погашення дебіторської заборгованості та логістичні витрати, пов'язані з закупівлею та збутом цінностей. Контрольні процедури в досліджуваному підприємстві здійснюються керівником і призначені для контролю за реалізацією розроблених управлінських рішень.

Висновки до розділу 2.

1. Товариство з обмеженою відповідальністю «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» зареєстровано в ЄДРПОУ з основним видом діяльності за КВЕД 46.90, що передбачає неспеціалізовану гуртову торгівлю. Підприємство також займається виробництвом будівельних конструкцій, будівельно-монтажними та іншими будівельними роботами. Діяльність ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» ведеться в місті Дніпро завдяки керівництву загальних зборів на чолі з керівником Батуліною Анастасією Іванівною. Підприємство є платником податку на прибуток, з анульованим свідоцтвом платника ПДВ. В наявності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є обладнання для торгівельної та виробничої діяльності. Приміщення офісу та складів використовуються на умовах договору оренди.

2. За аналізований період 2018-2022рр. динаміка зміни вартості майна та джерел його утворення в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» має позитивну тенденцію. Вартість оборотних активів ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний період зменшилась на 8%. Сума капіталу залишилась

незмінною, водночас, сума кредиторської заборгованості підвищилась на 30%. Дані аналізу свідчать про підвищення суми доходу від реалізації товарів на 16,31% з одночасним збільшенням собівартості реалізації на 17,21%. Водночас інші операційні витрати підвищились в 1,5 рази, що зумовило зниження показника валового прибутку на 13,72%. Щорічне зменшення показника чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний період складає 195,92 тис.грн.

3. Показники фінансово-економічної безпеки тісно пов'язані з організацією облікового та аналітичного забезпечення, а також контрольних заходів для цілей управління. Облікове забезпечення бізнес-процесів досліджуваного підприємства ведеться за допомогою комп'ютерної програми «BAS – Бухгалтерія». Податкова та фінансова звітність передається до органів податкового контролю та статистичного забезпечення в режимі комп'ютерної програми «Med.ос». В штаті ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є бухгалтер, який виконує посадові функції обліковця – податківця. Функції з аналітики даних та контрольні процедури здійснює керівник завдяки налагодженій обліковій політиці. Фінансова звітність формується в повному складі та подається до органів статистики за результатами роботи за рік. В податкову службу періодично здається Декларація з податку на прибуток. Податки підприємство сплачує своєчасно.

4. Наведені розрахунки свідчать, що лише силова складова безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» відповідає нормативному значенню завдяки повноцінним заходам щодо охорони суб'єкта підприємництва. Дотримання вимог регуляторної політики відповідає майже в повному обсязі нормативному значенню, відхилення від норми зумовила незначна сума витрат на юридичний супровід діяльності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». Достатній рівень регуляторної дисципліни впливає на показники кадрової, інформаційно-комунікативної та інтелектуально технологічної складової, розраховане значення яких відповідають задовільному рівню. Суттєве відхилення від нормативного значення спостерігаємо при аналізі фінансової

складової, що вимагає подальшого дослідження чинників впливу на показники фінансового стану ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» та розробки відповідних управлінських рішень щодо усунення виявлених недоліків та нівелювання негативного впливу чинників.

5. В досліджуваному ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» інформаційним джерелом для формування показників фінансово-економічної безпеки є дані фінансового, податкового та управлінського обліку, дані фінансової, податкової та статистичної звітності. Комп'ютерна програма «BAS – Бухгалтерія» дозволяє налаштувати аналітику даних відповідно до потреб управління, тому можна сформулювати детальні дані в розрізі окремої облікової групи. Управлінський облік в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» налагоджений завдяки комп'ютерній систематизації облікових даних. В цілому аналітичні процедури спрямовані на аналіз грошових надходжень від погашення дебіторської заборгованості та логістичні витрати, пов'язані з закупівлею та збутом цінностей. Контрольні процедури в досліджуваному підприємстві здійснюються керівником і призначені для контролю за реалізацією розроблених управлінських рішень.

Дані таблиці 3.1 свідчать про зниження всіх показників ліквідності, що означає погіршення здатності суб'єкта підприємництва покривати свої витрати та зобов'язання власними грошовими ресурсами. Всі досліджувані показники значно нижче нормативного значення. Динаміку показників ліквідності візуалізовано на рис. 3.1.

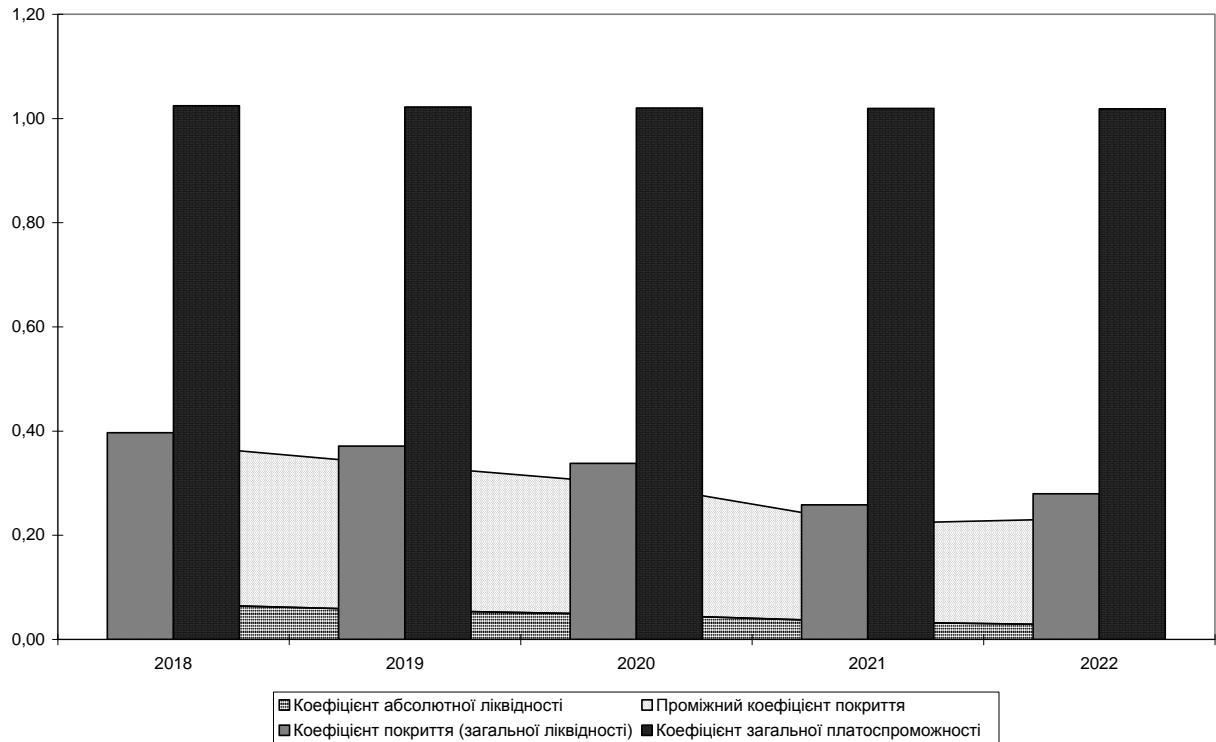

Рис. 3.1. Динаміка показників ліквідності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ»

Показники ліквідності впливають на фінансовий стан суб'єкта підприємництва в цілому. Нормативне значення є орієнтиром для будь-яких підприємств, тому є суб'єктивним індикатором, який не зовсім враховує особливості діяльності окремого суб'єкта підприємництва. Тому доцільним є розрахунок інтегрального показника засобами фінансової моделі. На думку вчених, однією з таких моделей, які допомагають вчасно зреагувати на ризики, пов'язані з можливим погіршенням показників фінансового стану, є дискримінантна модель Альтмана, яка враховує 5 чинників впливу на фінансову стійкість суб'єкта підприємництва. Розрахуємо показник стійкості

ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за інтегральним показником, узагальненим в формулі:

$$Z = 1,2 \times x_1 + 1,4 \times x_2 + 3,3 \times x_3 + 0,6 \times x_4 + x_5 \quad (3.1)$$

де:

Z - інтегральний показник фінансової стійкості суб'єкта підприємництва;

x_1 - відношення суми оборотних активів до вартості майна суб'єкта підприємництва;

x_2 - відношення суми чистого прибутку до вартості майна суб'єкта підприємництва;

x_3 - відношення суми прибутку до оподаткування до вартості майна суб'єкта підприємництва;

x_4 - відношення суми власного капіталу до суми зобов'язань суб'єкта підприємництва;

x_5 - відношення суми виручки від реалізації товарів до вартості майна суб'єкта підприємництва.

Для оцінки інтегрального показника використовуються наступні критерії (нормативні значення):

1) якщо $Z < 1,81$, то спостерігається велика ймовірність погіршення фінансового стану, отже, досліджуваний суб'єкт підприємництва знаходиться в зоні фінансового ризику;

2) якщо $1,8 < Z < 2,9$, то спостерігається середня ймовірність погіршення фінансового стану, отже, досліджуваний суб'єкт підприємництва знаходиться в зоні невизначеності;

3) якщо $Z > 2,9$, то спостерігається низька ймовірність погіршення фінансового стану, отже, досліджуваний суб'єкт підприємництва знаходиться в зоні фінансової стійкості.

Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022р. було здійснено засобами комп'ютерного

середовища Microsoft Excel завдяки вихідним даним, наведеним в розділі 2.1., та формулами для розрахунку. Дані розрахунку узагальнено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана

за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ», 2022р.

Показник	Параметр моделі	Значення
x_1 - відношення суми оборотних активів до вартості майна суб'єкта підприємництва	1,2	0,274
x_2 - відношення суми чистого прибутку до вартості майна суб'єкта підприємництва	1,4	0,145
x_3 - відношення суми прибутку до оподаткування до вартості майна суб'єкта підприємництва	3,3	0,177
x_4 - відношення суми власного капіталу до суми зобов'язань суб'єкта підприємництва	0,6	0,018
x_5 - відношення суми виручки від реалізації товарів до вартості майна суб'єкта підприємництва	1,0	1,448
Значення дискримінантної функції Z	$Z < 1,81$ – велика ймовірність погіршення фінансового стану, підприємство в зоні фінансового ризику	2,576 - підприємство в зоні невизначеності
	$1,8 < Z < 2,9$ - середня ймовірність погіршення фінансового стану, підприємство в зоні невизначеності	
	$Z > 2,9$ низька ймовірність погіршення фінансового стану, підприємство в зоні фінансової стійкості	

Таким чином, на фінансову складову безпеки буд-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Аналіз даних досліджуваного ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» свідчить про зниження всіх показників ліквідності, що означає погіршення здатності суб'єкта підприємництва покривати свої витрати та зобов'язання

власними грошовими ресурсами. Всі показники ліквідності значно нижче нормативного значення. Дискримінантна модель Альтмана враховує 5 чинників впливу на фінансову стійкість суб'єкта підприємства та допомагає вчасно зреагувати на ризики, пов'язані з можливим погіршенням показників фінансового стану. Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022 р. було здійснено засобами комп'ютерного середовища Microsoft Excel і показав значення інтегрального показника 2,576, що означає середню ймовірність погіршення фінансового стану, тобто ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» знаходиться в зоні фінансової невизначеності, тому важливим є розробка стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки.

3.2. Економіко-математичне моделювання показників фінансового стану суб'єкта підприємства

Економіко-математичне моделювання є важливою складовою розробки стратегії розвитку підприємства та формування показників фінансового стану суб'єкта підприємства в процесі реалізації розробленої стратегії. За допомогою економіко-математичного інструментарію можна оптимізувати показники фінансового стану суб'єкта підприємства. В основу цього інструменту покладено вибір головної мети – так званої цільової функції, обмеження з огляду на наявні ресурси або нормативні показники та діапазон даних, які потрібно оптимізувати.

Попередній аналіз показників фінансового стану ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» показав відхилення показника фінансової безпеки від нормативного значення. Це вимагає дослідження чинників впливу на показники фінансового стану ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» та розробки відповідних управлінських рішень щодо усунення виявлених недоліків та нівелювання негативного впливу чинників. На фінансову складову безпеки

будь-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана показав зниження всіх показників ліквідності, що означає погіршення здатності суб'єкта підприємництва покривати свої витрати та зобов'язання власними грошовими ресурсами. Всі показники ліквідності значно нижче нормативного значення.

Отже, увагу слід приділити оптимізації структури майна підприємства. Це завдання можна вирішити за допомогою економіко-математичного моделювання. Цей інструмент вимагає застосування системного підходу та врахування різноманітних і суттєвих взаємозв'язків між показниками фінансового стану суб'єкта підприємництва.

В пропонуваній оптимізаційній моделі в якості параметрів, які є шуканими, вважаємо доцільним визначити наступне:

x_1 - вартість необоротних активів;

x_2 - вартість оборотних активів;

x_3 - сума грошових коштів;

x_4 - дебіторська заборгованість;

x_5 - сума власного капіталу;

x_6 - сума зобов'язань.

В якості допоміжних параметрів для розрахунку за формулою показника цільової функції було введено:

x_7 - чистий прибуток діяльності;

x_8 - виручка від реалізації техніки та послуг;

В якості цільової функції пропонувано максимальне значення рівня рентабельності підприємства при досягненні нормативних значень фінансових показників, зокрема:

1) показники ліквідності: коефіцієнт абсолютної ліквідності:

- більше або дорівнює 0,05;

- коефіцієнт швидкої ліквідності – більше або дорівнює 1;

- коефіцієнт поточної ліквідності більше або дорівнює 2;

2) показники фінансової стійкості:

- коефіцієнт автономії - більше або дорівнює 0,5;

- коефіцієнт фінансування – більше або дорівнює 1;

- коефіцієнт мобільних та іммобілізованих коштів - більше або дорівнює 1;

коефіцієнт маневреності - більше або дорівнює 0,5.

Також було враховано обмеження по підсумках статей балансу, зокрема:

$$x_1 + x_2 = x_5 + x_6 \quad (3.2)$$

$$x_3 + x_4 \leq x_2 \quad (3.3)$$

Критерій оптимальності, який в даних умовах підприємництва забезпечить фінансову безпеку суб'єкта підприємництва, підлягає максимізації і має наступний вигляд:

$$Z = \frac{x_7}{x_8} \rightarrow \max \quad (3.4)$$

Для виконання оптимізаційної моделі потрібно використати інструмент Microsoft Excel - Пошук рішення. В книгу Microsoft Excel було введено шукані параметри, показники фінансового стану та рівень рентабельності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ». У меню Сервіс - Пошук рішення було обрано цільову функцію - максимум, визначено діапазон для змін (шукане значення) та введено обмеження (нормативне значення показників фінансового стану). Завдяки програмному забезпеченню було знайдено оптимальне рішення задачі. Результати економіко-математичного моделювання структури майна ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» для оптимізації показників його фінансово-економічної безпеки наведено в таблиці 3.3.

Економіко-математичне моделювання структури майна
ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» для оптимізації показників
його фінансово-економічної безпеки

Показники структури майна	Вихідні дані	Розраховані дані	Відхилення	
			абсолютне	відносне, %
Чистий прибуток діяльності	399,8	504,48	104,68	126,18
Виручка від реалізації техніки та послуг	3986	4856	870	121,83
Вартість необоротних активів	1998	2015	17	100,85
Вартість оборотних активів	755	738	-17	97,75
Сума грошових коштів	74	234	160	316,22
Дебіторська заборгованість	480	245	-235	51,04
Сума власного капіталу	50	67	17	134,00
Сума зобов'язань	2703	2636	-67	97,52

Як бачимо з результатів розрахунку, підприємству слід розробити заходи щодо збільшення розміру капіталу, зменшення дебіторської заборгованості, що зумовить зменшення суми зобов'язань підприємства. В структурі майна акцент слід зробити на автоматизації підприємницького процесу, що вимагає збільшення обсягу необоротних активів.

Таким чином, на фінансову складову безпеки будь-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів, тому слід приділити увагу оптимізації структури майна підприємства. Запропонований інструментарій економіко-математичного моделювання дозволяє змодельовати таку структуру майна підприємства, на основі якої розраховані показники його фінансово-економічної безпеки будуть мати нормативне значення, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта підприємництва.

3.3. Розробка стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки

Будь-який суб'єкт підприємництва створюється для прибуткової діяльності з конкретною метою. Як правило, для досягнення мети потрібен певний проміжок часу з відповідним набором тактичних шляхів в контексті загальної мети, так званої стратегії розвитку суб'єкта підприємництва. Як правило, будь-який суб'єкт має бути стабільним з точки зору інвестиційної привабливості. Інвестори та бізнес-партнери оцінюють ділову привабливість з огляду на показники його фінансового стану. Менеджери підприємства мають ретельно спланувати свої дії в певній послідовності, що становить алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки.

Дослідження показників фінансово-економічної безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» дозволили виокремити основні складові стратегії розвитку підприємства. Пропонований алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки наведено на рис. 3.2.

Аналітичний інструментарій є якісною складовою стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки. Для визначення сильних та слабких сторін суб'єкта підприємництва широко застосовуються методи інформаційного моделювання - SWOT-аналіз, квадрат Декарта, економіко-математичне моделювання тощо. Для реалізації цього інструментарію висуваються вимоги до персоналу для реалізації окремих тактичних цілей, які б володіли навичками застосування інноваційних та діджитал – інструментів аналітичного забезпечення процесу формування показників фінансово-економічної безпеки.

Кожен етап реалізації стратегії має бути контрольованим, що дозволить скоригувати тактичні шляхи. Для впровадження аналітичного інструментарію для контролю за кожним етапом реалізації стратегії можна

застосувати прийом дискримінантного моделювання за критерієм Альтмана, аналітичного прогнозування тощо).

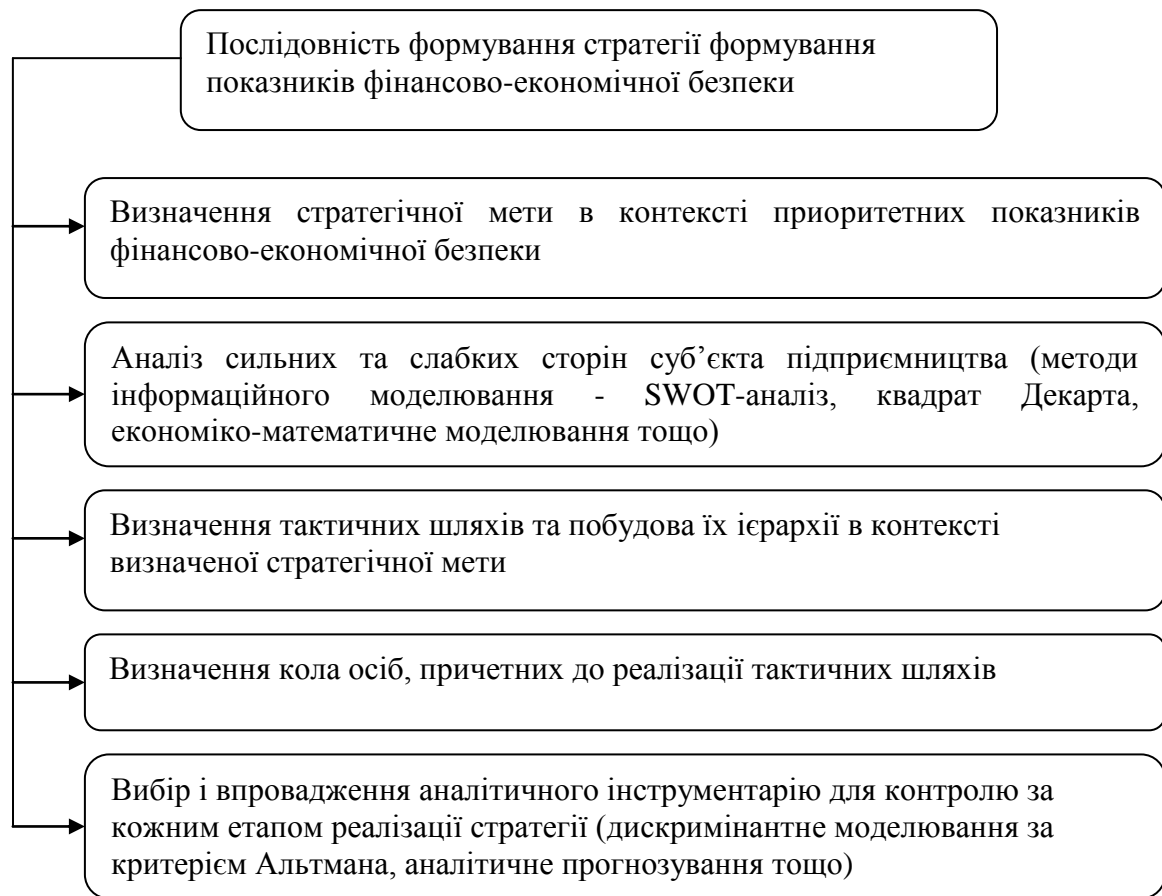

Рис. 3.2. Пропонований алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки

Таким чином, менеджери підприємства мають ретельно спланувати свої дії в певній послідовності, що становить алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки. Пропонований алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки містить набір дієвих тактичних шляхів в контексті загальної мети суб'єкта підприємництва. Якісною складовою пропонованої стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки є аналітичний інструментарій як на етапі планування, так і контролю за реалізацією стратегічного напрямку розвитку суб'єкта підприємництва.

Висновки до розділу 3

1. На фінансову складову безпеки будь-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Аналіз даних досліджуваного ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» свідчить про зниження всіх показників ліквідності, що означає погіршення здатності суб'єкта підприємництва покривати свої витрати та зобов'язання власними грошовими ресурсами. Всі показники ліквідності значно нижче нормативного значення, тому доцільним є розрахунок інтегрального показника засобами фінансової моделі.

2. Дискримінантна модель Альтмана враховує 5 чинників впливу на фінансову стійкість суб'єкта підприємництва та допомагає вчасно зреагувати на ризики, пов'язані з можливим погіршенням показників фінансового стану. Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022р. було здійснено засобами комп'ютерного середовища Microsoft Excel і показав значення інтегрального показника 2,576, що означає середню ймовірність погіршення фінансового стану, тобто ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» знаходиться в зоні фінансової невизначеності, тому важливим є розробка стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки.

3. На фінансову складову безпеки будь-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів, тому слід приділити увагу оптимізації структури майна підприємства. Запропонований інструментарій економіко-математичного моделювання дозволяє змодельовати таку структуру майна підприємства, на основі якої розраховані показники його фінансово-економічної безпеки будуть мати нормативне значення, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта підприємництва. Результати розрахунку показали, що підприємству слід розробити заходи щодо збільшення розміру капіталу,

зменшення дебіторської заборгованості, що зумовить зменшення суми зобов'язань підприємства. В структурі майна акцент слід зробити на автоматизації підприємницького процесу, що вимагає збільшення обсягу необоротних активів.

4. Інвестори та бізнес-партнери оцінюють ділову привабливість з огляду на показники його фінансового стану. Менеджери підприємства мають ретельно спланувати свої дії в певній послідовності, що становить алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки. Пропонований алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки містить набір дієвих тактичних шляхів в контексті загальної мети суб'єкта підприємництва. Якісною складовою пропонованої стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки є аналітичний інструментарій як на етапі планування, так і контролю за реалізацією стратегічного напрямку розвитку суб'єкта підприємництва.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

1. Система менеджменту має будуватись виявленні загроз та своєчасному уникненню наслідків від них, в тому числі шляхом розробки превентивних заходів для сталого фінансового розвитку. Ефективність системи менеджменту залежить від управлінських дій відповідно до оцінки стану фінансово - економічної безпеки суб'єктів підприємництва. Сталий розвиток суб'єкта підприємництва передбачає досягнення необхідного рівня показників прибутковості та ефективності діяльності, які уособлюються в оцінці фінансово-економічної безпеки. Процес формування належного рівня фінансово-економічної безпеки відіграє важливу роль в стратегічному розвитку суб'єктів підприємництва, що вимагає розробки релевантних тактичних шляхів для підвищення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу. Узагальнення значення управлінських дій для забезпечення платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу дозволили виокремити складові процесу формування належного рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва.

2. Оцінка рівня фінансово-економічної безпеки суб'єктів підприємництва має важливе значення для процесу прийняття управлінських рішень в контексті забезпечення належного рівня платоспроможності та конкурентоздатності бізнесу. Важливим є вибір оптимальної методики оцінювання з наявних підходів з огляду на особливості підприємницької діяльності, ресурси підприємства та ефективність їх використання, загрози і виклики зовнішнього і внутрішнього бізнес-середовища. Вчені пропонують різноманітні методичні підходи, серед яких виділяють методу інтегральних оцінок із застосуванням математичного інструментарію. Вибір методичного підходу важливий на кожному з етапів процесу оцінювання показників, які формують здатність суб'єкта підприємництва реагувати на виклики і загрози, а також забезпечувати високий рівень платоспроможності підприємства.

3. Регуляторна політика має на меті лише дотримання вимог щодо формування фінансово-безпечної діяльності суб'єкта підприємництва, але й містить елементи підтримки бізнесу в контексті забезпечення необхідного рівня їх фінансово-економічної безпеки. Зовнішнє нормативно-правове регулювання здійснюється з метою захисту державою інтересів підприємців в контексті забезпечення ними необхідного рівня фінансово-безпечної діяльності. Такими інструментами державного захисту виступають Закони України, що регламентують безпеку країни в цілому та принципи безпечного підприємництва в країні для всіх бізнес-суб'єктів. Зовнішні акти регуляторної політики підприємство контролювати не може, тоді як внутрішнє нормативне забезпечення формується власноруч залежно від особливостей та потреб діяльності.

4. Товариство з обмеженою відповідальністю «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» зареєстровано в ЄДРПОУ з основним видом діяльності за КВЕД 46.90, що передбачає неспеціалізовану гуртову торгівлю. Підприємство також займається виробництвом будівельних конструкцій, будівельно-монтажними та іншими будівельними роботами. В наявності ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є обладнання для торгівельної та виробничої діяльності. За аналізований період 2018-2022рр. динаміка зміни вартості майна та джерел його утворення в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» має позитивну тенденцію. Дані аналізу свідчать про підвищення суми доходу від реалізації товарів на 16,31% з одночасним збільшенням собівартості реалізації на 17,21%. Водночас інші операційні витрати підвищились в 1,5 рази, що зумовило зниження показника валового прибутку на 13,72%. Щорічне зменшення показника чистого прибутку ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» за досліджуваний період складає 195,92 тис.грн.

5. Показники фінансово-економічної безпеки тісно пов'язані з організацією облікового та аналітичного забезпечення, а також контрольних заходів для цілей управління. Облікове забезпечення бізнес-процесів досліджуваного підприємства ведеться за допомогою комп'ютерної програми «BAS – Бухгалтерія» та «Med.ос». В штаті ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» є

бухгалтер, який виконує посадові функції обліковця – податківця. Функції з аналітики даних та контрольні процедури здійснює керівник. Наведені розрахунки свідчать, що лише силова складова безпеки ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» відповідає нормативному значенню завдяки повноцінним заходам щодо охорони суб'єкта підприємництва. Достатній рівень регуляторної дисципліни впливає на показники кадрової, інформаційно-комунікативної та інтелектуально технологічної складової, розраховане значення яких відповідають задовільному рівню. Суттєве відхилення від нормативного значення спостерігаємо при аналізі фінансової складової, що зумовлює подальший напрям кваліфікаційного дослідження.

6. В досліджуваному ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» інформаційним джерелом для формування показників фінансово-економічної безпеки є дані фінансового, податкового та управлінського обліку, дані фінансової, податкової та статистичної звітності. Комп'ютерна програма «BAS – Бухгалтерія» дозволяє налаштувати аналітику даних відповідно до потреб управління, тому можна сформулювати детальні дані в розрізі окремої облікової групи. Управлінський облік в ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» налагоджений завдяки комп'ютерній систематизації облікових даних. В цілому аналітичні процедури спрямовані на аналіз грошових надходжень від погашення дебіторської заборгованості та логістичні витрати, пов'язані з закупівлею та збутом цінностей. Контрольні процедури в досліджуваному підприємстві здійснюються керівником і призначені для контролю за реалізацією розроблених управлінських рішень.

7. На фінансову складову безпеки будь-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів. Аналіз даних досліджуваного ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» свідчить про зниження всіх показників ліквідності, що означає погіршення здатності суб'єкта підприємництва покривати свої витрати та зобов'язання власними грошовими ресурсами. Всі показники ліквідності значно нижче

нормативного значення. Дискримінантна модель Альтмана враховує 5 чинників впливу на фінансову стійкість суб'єкта підприємництва та допомагає вчасно зреагувати на ризики, пов'язані з можливим погіршенням показників фінансового стану. Розрахунок дискримінантної функції моделі Альтмана за даними ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» в 2022р. було здійснено засобами комп'ютерного середовища Microsoft Excel і показав значення інтегрального показника 2,576, що означає середню ймовірність погіршення фінансового стану, тобто ТОВ «ІЗІ ПРОДЖЕКТ» знаходиться в зоні фінансової невизначеності, тому важливим є розробка стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки.

8. На фінансову складову безпеки будь-якого суб'єкта підприємництва впливають показники ліквідності, що відображає можливість покрити виробничі потреби та погасити зобов'язання за рахунок власних ресурсів, тому слід приділити увагу оптимізації структури майна підприємства. Запропонований інструментарій економіко-математичного моделювання дозволяє змодельовати таку структуру майна підприємства, на основі якої розраховані показники його фінансово-економічної безпеки будуть мати нормативне значення, що забезпечить підвищення інвестиційної привабливості суб'єкта підприємництва. Результати розрахунку показали, що підприємству слід розробити заходи щодо збільшення розміру капіталу, зменшення дебіторської заборгованості, що зумовить зменшення суми зобов'язань підприємства. В структурі майна акцент слід зробити на автоматизації підприємницького процесу, що вимагає збільшення обсягу необоротних активів

9. Інвестори та бізнес-партнери оцінюють ділову привабливість з огляду на показники його фінансового стану. Менеджери підприємства мають ретельно спланувати свої дії в певній послідовності, що становить алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки. Пропонований алгоритм формування стратегії формування показників фінансово-економічної безпеки містить набір дієвих

тактичних шляхів в контексті загальної мети суб'єкта підприємництва. Якісною складовою пропонованої стратегії оптимізації показників фінансово-економічної безпеки є аналітичний інструментарій як на етапі планування, так і контролю за реалізацією стратегічного напрямку розвитку суб'єкта підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Bondarenko-Berehovych V. Methodical approach to the assessment of the economic security management system of the enterprise. German International Journal of Modern Science. 2021. №9. С. 11-15. URL: <https://dizzw.com/wp-content/uploads/2021/05/Deutsche-internationale-Zeitschriftf%C3%BCr-zeitgen%C3%B6ssische-Wissenschaft-%E2%84%969-part-2-2021.pdf>
2. Белялов Т.Е., Корінь І. В. Фінансово-економічна безпека підприємства та напрями її підвищення. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. №2 (07). С. 235—238. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/07/Byelyalov-T.E.-Korin-I.-V..pdf>
3. Будько О.В. Спекова О.Р. Аналіз фінансових результатів у системі інформаційного забезпечення економічної безпеки підприємства Приазовський економічний вісник. 2021. №5(28). С. 150-155. Випуск. URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2021/5_28_ukr/26.pdf
4. Варічева Р. В. Методичні підходи до оцінки якості економічної безпеки підприємства: облікове забезпечення. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2016. №3(1). С.88-93. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_3\(1\)__20](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_3(1)__20).
5. Вороніна В. Л., Зюкова М. М. Формування облікової політики підприємства для потреб управління. Причорноморські економічні студії. 2018. 29. С. 99-102. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/29_2_2018/22.pdf
6. Гавловська Н., Матюх С., Любохинець Л. Оцінювання стану економічної безпеки промислового підприємства. Development Service Industry Management. 2023. №1. С.6–12. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-1\(1\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-1(1))
7. Гаркуша С. А. Запровадження управлінської звітності в системі управлінського обліку на підприємстві. Інфраструктура ринку. 2020.

- №39. С. 375-379. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/39_2020_ukr/64.pdf
8. Головай Н. М., Сисоєва І. М. Місце бухгалтерського обліку в управлінні діяльністю підприємства. Інфраструктура ринку. 2020. №53. С. 167-171. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/53_2021/30.pdf
9. Господарський кодекс України: Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
10. Дідик А. М. Економічна безпека підприємства: підручник. Львів: Львівська політехніка, 2019. 624 с.
11. Довгаль А., Пархоменко Н. Формування системи фінансово-економічної безпеки на підприємстві. Галицький економічний вісник. 2021. № 5 (72). С.78-84. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/72/1019.pdf>
12. Дубинська О. Розробка методичних рекомендацій щодо визначення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства на основі розрахунку показників його фінансового стану. Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. 2022. №2. С.109-116. URL: <https://aab-economics.kmf.uz.ua/aabe/article/view/40/38>
13. Забезпечення фінансово – економічної безпеки підприємництва: навчальний посібник/ Г.В.Соломіна. - Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. - 234 с.
14. Колісник О. П. Сутність облікової інформації та її нормативно-правове забезпечення. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2017. № 1. С.78-84. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.1.2017.78-84>.
15. Кононенко Ж., Ходаківська Л., Грибовська Ю. Економічна інформація як інструмент управління підприємством. Modern Economics. 2020. №19. С.83-87. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.V19\(2020\)-14](https://doi.org/10.31521/modecon.V19(2020)-14)

- 16.Копилюк О. І., Тимчишин Ю. В., Музичка О. М. Фінансова стійкість у системі забезпечення економічної безпеки підприємства. Бізнес Інформ. 2021. №3. С.81–87. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-3-81-87>
- 17.Коптєва Г.М. Класифікація підходів до оцінки економічної безпеки підприємства. Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2020. №2 (25). С.221-229. URL: <https://doi.org/10.32782/easterneurope.25-32>.
- 18.Коренюк П.І., Усикова О.М. Аналіз інформаційного забезпечення фінансового контролю для приватних підприємств та шляхи його удосконалення. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. №41. С.26-31. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/6.pdf>
- 19.Корецька О. В. Моделювання рівнів фінансово-економічної безпеки підприємств портової діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. №23, частина 1. С.140-143. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/31.pdf
- 20.Коробцова Д. В. Фінансово-економічна безпека підприємства і принципи її забезпечення. Актуальні питання забезпечення фінансової безпеки держави в умовах глобалізації. 2022. С.180-184. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/76083227-b417-4b30-bd43-08096fdcdf37/content>
- 21.Королюк Т., Співак С. Сутність, значення та обліково-інформаційне забезпечення процесу контролінгу. Галицький економічний вісник. 2022. №5-6. С. 58-64. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/40828/2/GEB_2022v78-79n5-6_Korolyuk_T-Essence_importance_and_accounting_58-64.pdf
- 22.Кубай О. Г., Заставнюк О. А. Удосконалення фінансово-економічної безпеки в системі антикризового управління аграрного підприємства.

- Агросвіт. 2022. № 4. С.68–78. URL:
http://www.agrosvit.info/pdf/4_2022/10.pdf
- 23.Лазоренко В.В. Прогнозування ймовірності банкрутства підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. Вип. 1 (63). С. 81–86.
- 24.Лебедко С. А. Інтегральне оцінювання рівня економічної безпеки транспортних підприємств. Бізнес Інформ. 2019. № 2. С.259–266. URL:
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-259-266>
- 25.Лищенко М.О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елемента забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. Економічні науки. 2018. №12. С.49–56. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2018_2_9
- 26.Меліхова Т.О. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства як основний складник економічної безпеки: узагальнення наявних методичних підходів та критичний аналіз. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. №1(63). С.87-91. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/1_63_2018_ukr/13.pdf
- 27.Мізюк С. Г., Ареф`єва О. В., Ращепкін М. Д. Особливості формування економічного потенціалу підприємств із позицій економічної безпеки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2018. №22(1), С.5-9. URL:
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2018_22%281%29_3
- 28.Мостенська Т.Л., Юрій Е.О. Інструменти антикризового управління. Український журнал прикладної економіки. 2019. №4 (1). С.64—72. URL:
http://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2019/11/ujae_2019_r01_a08.pdf
- 29.Недокус А.В. Методичні аспекти оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства. Обліково-фінансове, інформаційне та мовно-комунікаційне забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи: матеріали I

- Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції 26-27 жовтня 2023 р. : Дніпро: ДДАЕУ, 2023. С.146-148.
- 30.Новіченко Л., Свирида О. Фінансова безпека підприємства як основа фінансової безпеки держави. Цифрова економіка та економічна безпека. 2023. №4(04). С.27-31. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.4-5>
- 31.Омецінська І. Облікова інформація: економічна сутність та критерії якості. Вісник Тернопільського національного економічного університету. 2016. №3. С.131-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vtneu_2016_3_15
- 32.Оришин Т.М., Крихівська Н.О., Тягур С.І. Оцінка фінансово-економічної безпеки підприємств: методичний аспект. Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2020. № 2 (58). С.7-12. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2020/58_2020/3.pdf
- 33.Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Кравчук Н.М. Модель інтегральної оцінки економічної безпеки підприємства. Економічний вісник Донбасу. 2021. №3 (65). С.56-65. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/181846>
- 34.Пілецька С.Т., Коритько Т.Ю., Кравчук Н.М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. Вісник економічної науки України. 2022. №1 (42). С.64-69. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/handle/123456789/186639>
- 35.Пістунов І.М. Корисні приклади оптимального вирішення реальних фінансово- економічних задач [Електронний ресурс]: Монографія. / І.М. Пістунов; Нац. гірн. ун–т. – Електрон. текст. дані. – Д.: НГУ, 2017. – 313 с.
- 36.Подольнчук О. А. Облікова інформація та її якісні характеристики відповідно до облікових стандартів. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. №8. С. 79-90. URL: http://efm.vsau.org/storage/articles/February2020/ybOZQMIRWBAuPz2dw_ybX.pdf

37. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні : монографія / Гетманець О. П., Прокопенко А. О., Чорна А. М. та ін. За заг. ред. О. П. Гетманець. – Харків : Константа, 2019. – 296 с
38. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
39. Про Службу безпеки України: Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>
40. Проволоцька О.М., Воронкова А.В. Сучасні тенденції фінансової стійкості вітчизняних промислових підприємств. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2018. № 1 (83) С. 129–133.
41. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посіб. «Центр учбової літератури», 2018. 320 с.
42. Ситник Н.С. Джиговська Л.І. Методика оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства: зміст та функціональні складники. Причорноморські економічні студії. 2019. №46-2. С.65-70. URL: <https://doi.org/10.32843/bses.46-33>
43. Сіренко Н., Лункіна Т., Бурковська А., Мікуляк К. Оцінка фінансово-економічної безпеки суб'єктів аграрного сектору економіки України. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2021. №4(39). С. 241–250. URL: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i39.241313>
44. Соломіна Г.В. Забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємництва: навч. посіб. Дніпро: ДДУВС, 2018. 234 с.
45. Сосновська О. О., Житар М. О. Аналіз методів оцінки рівня економічної безпеки підприємств. Бізнес Інформ. 2019. №1. С.21–26. URL: https://www.businessinform.net/export_pdf/business-inform-2019-1_0-pages-21_26.pdf.

- 46.Ткаченко І.П., Кіланчук Ю.В., Педченко І.В. Прогнозування фінансової безпеки підприємства з використанням лінгвістичного класифікатора. Інфраструктура ринку. 2017. №8. С.173–179. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/8_2017_ukr/31.pdf
- 47.Ткачук Г.О. Складники економічної безпеки підприємства: важливий науковий аспект. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2020. №41. С.39-45. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2020/41-2020/8.pdf>
- 48.Харченко Ю.А. Автоматизація системи оцінювання ймовірності банкрутства підприємства. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. № 5(73). С.140-145. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_73_1_2019_ukr/21.pdf
- 49.Хижняк Ю.О. Методичний підхід до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Інфраструктура ринку. 2018. № 23, С.305-312. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/23_2018_ukr/55.pdf
- 50.Царук В. Ю. Проблеми розвитку обліку в системі корпоративного управління. Бізнесінформ. 2018. № 11. С. 369-374. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2018-11_0-pages-369_374.pdf
- 51.Цивільний кодекс України: Закон, Кодекс від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
- 52.Чернецька О.В., Хіміч І.В., Недокус А.В. Інформаційний контент як чинник формування економічної безпеки суб'єкта підприємництва. Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології. 2023. №4 (2). URL: <https://doi.org/10.56197/2786-5827/2023-2-4>
- 53.Шевчук К. В. Роль управлінської звітності в обліково-інформаційній системі підприємства та особливості її формування. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Випуск 6. Частина 3.

- С. 137-140. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/6_3_2016ua/35.pdf
54. Шило Ж. Методика оцінювання рівня економічної безпеки підприємства. International Science Journal of Management, Economics & Finance. 2022. №1 (4). С.17-25. URL: <https://isg-journal.com/isjmef/article/download/101/81>.
55. Шишкова Н. Л. Засоби підвищення керованості безпекою облікової інформації. Економічний вісник. 2016. №3. С. 119-127. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2016/3/EV20163_119-127.pdf
56. Штангрет А. М., Стеців Л. П. Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною безпекою підприємства: методичні засади. Економіка і суспільство. 2017. Випуск № 9. С. 722-726. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/123.pdf
57. Штуфт П., Артюх О. Внутрішньогосподарська звітність як інструмент для прийняття управлінських рішень. Економіка та суспільство. 2021. №26. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-82>
58. Шумкова О.В. Шумкова В.І Особливості використання АВС-аналізу під час дослідження інтерфейсного (ринкового) складника економічної безпеки сільськогосподарських підприємств. Економіка і суспільство. 2017. №9. С.730-735 URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/9_ukr/125.pdf
59. Юдіна М. І. Значення обліку в підвищенні ефективності фінансово-господарської діяльності вітчизняних підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. Випуск 28. Частина 2. С. 169-172. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/28_2_2019ua/34.pdf
60. Яремко І. Обліково-аналітичне забезпечення як інструментарій управління економічним розвитком підприємства. Проблеми сучасних

трансформацій. Серія: економіка та управління. 2022. № 6. URL:
<https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-09-02>

61. Ярмак О. В. Економічна безпека підприємства: навчально - методичний посібник для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнесекономіка». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2020. 92 с.